

Univerzita Palackého v Olomouci

Fakulta tělesné kultury

Fakulta
tělesné kultury

**ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM
PRO TĚLESNOU VÝCHOVU NA ZŠ JAVORNÍK**

Bakalářská práce

Autor: Miroslav Juhaňák

Studijní program: Tělesná výchova se zaměřením na vzdělávání a
ochranu obyvatelstva

Vedoucí práce: doc. PhDr. Zbyněk Svozil, Ph.D.

Olomouc 2024

Bibliografická identifikace

Jméno autora: Miroslav Juhaňák

Název práce: Školní vzdělávací program pro tělesnou výchovu na ZŠ Javorník

Vedoucí práce: doc. PhDr. Zbyněk Svozil, Ph.D.

Pracoviště: Katedra společenských věd v kinantropologii

Rok obhajoby: 2024

Abstrakt:

Hlavním cílem práce je vytvoření dílčí části školního vzdělávacího programu pro ZŠ Javorník. Předmětem této dílčí části je tělesná výchova. Je zde popsán proces přípravy tohoto závazného dokumentu všech škol, včetně uvedení metodických pomůcek. Součástí práce je náhled do historie tělesné kultury a školní tělesné výchovy a zároveň je zde reflektován současný stav v těchto oblastech. Práce by měla sloužit jako návod pro přípravu školních vzdělávacích programů (ŠVP). Vzhledem k nově vznikajícímu rámcovému vzdělávacímu programu (RVP) je toto téma velice aktuální a bude se týkat všech škol, potažmo všech pedagogických pracovníků. Výsledné ŠVP je vytvořeno na základě RVP základního vzdělávání (RVP ZV) z roku 2023. Nově vznikající RVP ZV v něm tedy není zohledněno, jelikož je stále v procesu příprav.

Klíčová slova:

škola, výchova, vzdělávání, učitel, pohyb, tělocvik, program, systém

Souhlasím s půjčováním práce v rámci knihovních služeb.

Bibliographical identification

Author: Miroslav Juhaňák
Title: School Educational Program for Physical Education at Javorník Elementary School

Supervisor: doc. PhDr. Zbyněk Svozil, Ph.D.
Department: Department of Social Sciences in Kinanthropology
Year: 2024

Abstract:

Main objective of this thesis is the creation of a segment of the school educational program for Javorník Elementary School. This segment focuses on physical education. The thesis describes the process of preparing this mandatory document for all schools, including the use of methodological aids. It includes a review of the history of physical culture and school physical education, and reflects on the current state of these areas. The work aims to serve as a guide for the preparation of school educational programs (SEP). Given the newly emerging framework educational program (FEP), this topic is highly relevant and will affect all schools and, consequently, all educational staff. The resulting SEP is based on the 2023 RVP for primary education (FEP PE). The newly emerging FEP PE is not considered in it, as it is still in the process of preparation.

Keywords:

school, upbringing, education, teacher, movement, physical education, program, system

I agree the thesis paper to be lent within the library service.

Prohlašuji, že jsem tuto práci zpracoval samostatně pod vedením doc. PhDr. Zbyňka Svozila, Ph.D., uvedl všechny použité literární a odborné zdroje a dodržoval zásady vědecké etiky.

Ve Staré Červené Vodě dne 23. června 2024

.....

Děkuji vedoucímu práce, doc. PhDr. Zbyňkovi Svozilovi, Ph.D. za trpělivost, ochotu a především za pomoc a cenné rady, které mi poskytl, při zpracování této práce.

OBSAH

Obsah	7
1 Úvod	9
2 Přehled poznatků	10
2.1 Počátky tělesné výchovy	10
2.2 Tělesná výchova na přelomu 19. a 20. století	13
2.3 Tělesná výchova po 2. světové válce	18
2.4 Tělesná zdatnost současných žáků základních škol	20
2.5 Rámcový vzdělávací program	22
2.6 Malá revize rámcového vzdělávacího programu	24
2.7 Velká revize rámcového vzdělávacího programu	25
2.8 Školní vzdělávací program	26
2.9 Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+	27
3 Cíle	29
4 Metodika	30
4.1 Analýza rámcového vzdělávacího programu	30
4.2 Analýza školního vzdělávacího programu Základní školy Javorník	30
4.3 Doporučený postup při tvorbě školního vzdělávacího programu	30
5 Výsledky	32
5.1 Analýza rámcového vzdělávacího programu	32
5.2 Analýza školního vzdělávacího programu pro tělesnou výchovu na Základní škole Javorník	32
5.2.1 Vyhodnocení specifik školy	34
5.2.2 Analýza prostředí	34
5.2.3 Charakteristika pedagogického sboru	36
5.2.4 Určení formátu výsledného ŠVP pro TV	36
5.3 Inovovaný školní vzdělávací program pro tělesnou výchovu na Základní škole Javorník	37
5.3.1 Tělesná výchova 6. ročník vzdělávací obsah předmětu	37
5.3.2 Tělesná výchova 7. ročník vzdělávací obsah předmětu	42
5.3.3 Tělesná výchova 8. ročník vzdělávací obsah předmětu	46

5.3.4	Tělesná výchova 9. ročník vzdělávací obsah předmětu	50
6	Závěry	54
6.1	Analýza rámcového vzdělávacího programu	54
6.2	Analýza školního vzdělávacího programu	54
6.3	Návrh inovovaného školního vzdělávacího programu pro tělesnou výchovu na Základní škole Javorník	54
6.4	Závěrečné připomínky	55
7	Souhrn	56
8	Summary	57
9	Referenční seznam	58

1 ÚVOD

„Co chceme? Kam směřujeme? Jak se k cíli brát s rychlostí bezpečnou a ve všem rozváženou?“ Těmito slovy zahájil Dr. Miroslav Tyrš svou programovou stať, která vyšla v roce 1871 jako úvodník k prvnímu číslu časopisu Sokol. Toho času se prostřednictvím Sokolu pokládaly základy převratnému projektu a organizaci, která neměla ve světě tělesné výchovy obdoby. Mnoho let od té doby uplynulo, Sokol dnes žije dál, jeho sláva však již dávno pominula. Nicméně ta slova, ty otázky vyslovené Dr. Tyršem, nás vracejí zpátky na začátek, právě tam se totiž momentálně opět nacházíme.

Nuže, co tedy vlastně chceme? Kam směřujeme? Jak v dnešní době, kdy svět ovládají digitální technologie, vnímáme tělesnou výchovu? Co může a má dnešní společnosti a budoucím generacím nabídnout a jaký je dnes vlastně její význam? Těmito otázkami a mnoha dalšími se zabývá tato práce, jejímž cílem je především poskytnout návod pro přípravu nástroje, který převádí teorie o TV v praxi. Tento nástroj se obecně nazývá školním vzdělávacím program a je souborem postupů, které vedou k dosažení stanovených cílů.

Jedním ze zásadních zjištění, ke kterému jsem během svého bádání dospěl, je to, že není podstatné pouze jak učit tělesnou výchovu, ale především kdo ji učí! Samotná osobnost učitele tělesné výchovy je nakonec v celé oblasti možná tím vůbec nejzásadnějším tématem a v jejím výsledku tím nejvíce rozhodujícím faktorem. Tato skutečnost je však samostatným tématem pro jinou a možná rozsáhlejší práci, v této práci se věnuji především otázce jak?

Výstupy, tedy dovednosti, které by měl každý absolvent základní školy zvládnout na konkrétních stupních vzdělávání, jsou určeny rámcovým vzdělávacím programem (dále jen RVP). K naplnění těchto cílů využívá každá škola svůj školní vzdělávací program (dále ŠVP). Každá škola, potažmo učitel, si může nastavit ŠVP tak, jak mu vyhovuje, nicméně jeho výsledkem musí být dosažení cílů stanovených v RVP. Učitelé tělesné výchovy (dále TV) tak dostávají veliký prostor pro svou kreativitu a seberealizaci.

Tato práce by měla sloužit učitelům TV, jako možný rádce a příručka při řešení otázky, jak vytvořit nástroj pro realizaci TV, tedy ŠVP. Takového ŠVP, aby se učitelům v hodinách TV dobře pracovalo a především, aby cílovou skupinu, tedy samotné žáky TV bavila, rozvíjela, formovala a obohacovala.

2 PŘEHLED POZNATKŮ

2.1 Počátky tělesné výchovy

V následujících podkapitolách se zaměříme na zásadní poznatky z oblasti TV. Nahlédneme do její historie, současnosti a pokusíme se odhadnout směr, kterým se bude dále ubírat. Souhrn těchto poznatků nám poskytne ucelený pohled na tělesnou výchovu. Zároveň nám umožní lépe porozumět podstatě tohoto předmětu a nezbytnosti jeho správné aplikace do výchovy a vzdělávání dětí a mládeže. Tyrš upozorňuje, že „žádná, ani nejskvělejší minulost národům nezaručí budoucnost, tu může zaručit jen zdravá a činná přítomnost“ (Tyrš, 1871). Proti tomu nelze nic namítat, nicméně, chceme-li věcem porozumět, musíme nejprve pohlédnout zpět v čas a studovat historii a minulost. Jedině pohledem do historie si naplno uvědomíme, jak zásadní byl ve všech vývojových etapách člověka důležitý pohyb a jak se měnila jeho potřeba vždy v souvislosti s jeho životními podmínkami. Současná společnost prochází velkými změnami, všudypřítomná digitalizace a nově také rostoucí vliv umělé inteligence určuje novou etapu vývoje člověka. Ani tady se však náš život bez pohybu zcela jistě neobejde. Pojdme tedy po stopách tělesné výchovy, pak nahlédněme malinko vpřed a hledejme odpovědi na zmíněné Tyršovy otázky.

Pokud pohlédneme do historie lidstva, pak ze všech předmětů, které jsou zahrnuty v současných vzdělávacích osnovách, sahá právě tělesná výchova svým obsahem a charakterem nejdále ze všech. Dříve než se lidé učili číst, psát nebo počítat, rozvíjeli a zdokonalovali své pohybové dovednosti. V samotných počátcích vývoje člověka na pohybových dovednostech uplatňovaných při lovu, nebo boji, doslova závisel život. Ulovit kořist, utéct před nebezpečím, nebo hájit svůj život v boji, úspěch v těchto činnostech znamenal přežít a tento úspěch závisel právě na pohybových schopnostech každého jedince. Základem byly přirozené pohyby, chůze, běh, skoky, překonávání překážek, plavání a mnohem později pak již kultivované pohyby se zbraní, jízda na lodi a na koni. Dívky i chlapci dlouho procházeli podobnou výchovou, později chlapci jako budoucí lovci a válečníci intenzivnější a postupně specializovanější. S rozvojem jemné motoriky přicházejí první nástroje a zbraně. S jejich pomocí si člověk dokázal zjednodušit práci a lov, čímž se mu dostalo více volného času. Jak uvádí Kössl et al. (2008, p. 8) “důležitou formou přípravy v době volného času byly slavnosti naplněné kolektivním extatickým tancem a hrami. To vše bylo podloženo a umocněno náboženskými obřady (kult plodnosti, kult zemřelých, kult krve, apod.). Vznikaly různé rituály, ve kterých hrála fyzická zdatnost a dovednost důležitou roli (rituální běh, tanec, zápas, lov). Skupinový charakter podporoval závodivé měření sil, což

vedlo k dalšímu rozvoji řady dovedností a kultů a později ke vzniku soutěží typu např. panhelénských her.“ (Kössl et al., 2008, p. 8)

S růstem a rozvojem společnosti lidé začali utvářet stále větší a organizovanější komunity, které spolu často sváděly boje o jídlo, půdu, moc, později přerůstající ve válečné konflikty. Příprava armád na válečné konflikty se neobešla bez tělesných cvičení. Ti nejzdatnější a nejúspěšnější bojovníci se těšili veliké úctě a obdivu, byli považováni za válečné hrdiny. Ve společnosti se rozšiřoval zájem o bojové hry.

Starověk přinesl velký rozmach otrokářské společnosti. Těžká práce mnoha otroků vytvářela hodnoty, což umožňovalo části společnosti vládnoucí třídy vést život bez práce a věnovat se například vědě a umění. Také tělesná výchova zaujímal v otrokářské společnosti významné místo, byla uvědomělou a cílevědomou činností (Kozlík et al., 1976). Intenzivně se rozvíjelo zemědělství, obchod, vznikaly státy a mohutné říše, rozvíjela se věda, technika, kultura, náboženství. Již systematickou tělesnou přípravu vyžadovaly nové technologie války využívající pěší, jezdecké i námořní vojsko. Vojenská příprava čerpala z tradičních tělesných cvičení, zároveň však ovlivňovala jejich další rozvoj, včetně rozvoje školního vzdělávání (Grexa & Strachová, 2011).

Pohyb a tělesná cvičení stále více pronikaly do života člověka jako forma zábavy a oblíbené náplně volného času. Již v pravěku tomu tak bylo, lidé se bavili tancem a hrami. Ve starověku se již začínají objevovat sportovní aktivity, jako například zápas, šerm a lukostřelba, ve starověké Číně vznikla zdravotní gymnastika (Kung-fu). V historických pramenech se objevují první zmínky o kolektivních sportech a míčových hrách (fotbal, badminton, pólo na koních, golf). Až z roku 2600 př. n. l. pocházejí obrazy znázorňující různé míčové hry starých Egypťanů, které byly nalezeny v hrobkách v Beni-Hassanu a v Sakaře (Macho, 1996).

Mimořádný důraz na tělesnou výchovu byl kladen ve Spartě a v Aténách. Ve Spartě byla tělesná výchova podrobena státnímu dozoru, o osudu jedince rozhodovala tělesná zdatnost již po narození, na živu byli ponecháni jen zdraví jedinci. Chlapci i dívky pak již od sedmi let věku procházeli všestranným výcvikem pod dozorem cvičitelů a pedagogů (běh, hod, zápas, míčové hry). Tento výcvik byl zaměřen především na rozvoj těla, ženy měl učinit silné a statné, pro muže byl přípravou na války. Muži ve věku dvaceti let nestupovali do služby ve vojsku, za dalších deset let pak mohli zakládat své vlastní rodiny.

Athénská vzdělávací soustava byla charakterizována kalokagathíí, tedy ka los kai agathos, což znamená krásný a dobrý. Toto vzdělávání bylo přístupné pouze svobodným občanům a to výhradně mužům, odepřeno bylo také otrokům, těm byla tělesná cvičení zakázána. Kromě rozvoje těla se v Athénské soustavě kladl velký důraz na rozvoj myšlení. Od sedmi let se vyučovalo čtení, psaní, počítání, hudba a zpěv. Fyzická příprava probíhala ve specializovaných

sportovištích, tzv. palaistrách, zahrnovala gymnastiku, šerm, lukostřelbu, hod oštěpem, míčové hry, později lehkou atletiku a cvičení se zbraní. V 18 až 20 letech pak muži procházeli vojenským výcvikem. Poté se mohli dále vzdělávat na vyšší úrovni, k čemuž sloužila Gymnasia. Vedli je vysoce kvalifikovaní odborníci a významné osobnosti tehdejšího světa, např. Platón, Aristotelés, nebo Kynosargos. Kromě filozofie, politiky, literatury a rétoriky se zde dále rozvíjela tělesná příprava, mimo jiné za účelem přípravy na veřejné soutěžení. Za tímto účelem vznikaly různé soutěže a hry, těmi neznámějšími se staly olympijské hry. Podle legendy měl olympijské hry založit Héraklés, nicméně známé jsou nám především až obnovené olympijské hry, které se začaly pořádat pravděpodobně v roce 776 př.n.l. a těšily se obrovské popularitě (Kössl et al., 2008).

Pozoruhodné je, že se pořádaly až do roku 393 n. l., přetrvaly tedy více než jedno tisíciletí. Současné olympijské hry oslaví v letošním roce teprve 130 let od svého založení. Kromě olympijských a dalších podobných her (Pýthijské, Isthmické, Nemejské, Panathénajské) oslavujících ušlechtilost lidského těla, se však ve starověkém Římě těšily obrovské popularitě také gladiátorské hry. V naprostém kontrastu s charakterem olympijských her se zde ve střetu dvou a více bojovníků v upravených arénách utkávali otroci, váleční zajatci nebo dobrovolníci, přímo před zraky nadšených diváků, na život a na smrt (Grexa & Strachová, 2011).

Středověk a nástup feudalismu tělesné výchově příliš nepřál. Rozpad římské říše (kolem roku 500 n.l.) a následný vzestup křesťanství upozadil potřebu péče o lidské tělo, které bylo křesťany považováno za nečisté a hříšné. Péče o něj nebyla příliš žádoucí a tělesná výchova byla potlačována. Oslavována byla především duše člověka a její příprava na posmrtný život. Nicméně, k udržení moci a pořádku byla v historii lidstva vždy zapotřebí vojenská síla, což nemohla ignorovat ani křesťanská církev. Rytířství a rytířská výchova tak na začátku druhého tisíciletí částečně začíná tělesnou výchovu a tělesná cvičení znovu prosazovat do popředí zájmu. Rytíř byl středověkým obrazem statečného, věrného a čestného hrdiny. Rytířská výchova se postupně zformovala do systematického procesu, příprava budoucího rytíře začínala již v sedmi letech věku. Časem se mezi rytíři i ve společnosti opět projevila touha po soupeření a začaly se prosazovat rytířské turnaje a hry. Příprava rytíře byla v podstatě jediným uceleným tělocvičným systémem středověku v Evropě, mimo to se mezi prostým lidem a především na venkově stále pěstovaly různé hry a tanec pro zábavu.

Dalším výrazným milníkem v dějinách tělesné výchovy je 15. stol., které přineslo mimo jiné zámožské objevy, ale především humanismus a renesanci. Tento nový myšlenkový směr společnosti se začal rodit ve 13. století v Itálii a čerpal z odkazu antické filozofie. Italům se podařilo vymanit z nadvlády feudalismu a začal se zde prosazovat zájem o všestranný rozvoj člověka, návrat k ideálu kalokagathie a k učení slavných antických myslitelů. S rodícím se

humanismem a renesancí však přicházejí další významné osobnosti dějin, svým učením výrazně působící na rozvoj společnosti. Jedním z těch nejvýznamnějších byl Vittorino Ramboldini de Faltre (1378–1446), působící na průkopnické škole v Mantově. Ve svém učení se de Faltre opíral o antické ideály rozvoje těla i ducha a snažil se prosazovat tělesnou výchovu. Za tímto účelem se svými chovanci často pobýval v přírodě, čímž položil základy školy v přírodě. (Kössl et al., 2008)

V 15. stol. se humanismus rozšířil do celé Evropy. Na de Faltreho učení navázalo mnoho dalších významných humanistů, jmenovitě např. Francis Rebelais, Thomas More, Ludovico Vives, nebo Erasmus Rotterdamský. Tělesná výchova začala být ve společnosti opět vnímána, jako důležitá součást výchovy člověka. Tento její vzestup byl malinko zpomalen vlivem třicetileté války, nicméně také toto období ukázalo důležitost tělesné výchovy v souvislosti s jejím branným charakterem.

Také v českých zemích se objevila velká osobnost světové pedagogiky, byl jí Jan Amos Komenský (1592–1670). Zatímco de Faltreho učení bylo určeno především pro bohaté a talentované, Komenský položil základy moderní pedagogice pro všechny. Byl reformátorem školství nejen u nás, ale podílel se na změnách ve vzdělávání také v zahraničí. Učení považoval za celoživotní proces, který by měl začínat stupňovitým systémem školství a měl by cílit na celou společnost, bez rozdílů stavů. Ve svých spisech kladl důraz na výchovu náboženskou, rozumovou, mravní, pracovní i tělesnou. Tělesnou výchovu prosazoval především prostřednictvím her, vycházek a pobytu v přírodě. Považoval ji za účinný prostředek k výchově i vzdělávání, k upevnování zdraví, nebo jako aktivní formu odpočinku. Na Komenského odkazy svými díly navázali další významní filozofové a pedagogové, například John Locke (1632-1704), následně pak Jean Jacques Rousseau (1712-1778), nebo Jean Bernard Bassedov (1729-1790), otec filantropismu. Tělesná výchova svým významem nabývala na vzestupu a zásluhou švýcarského pedagoga Johana Heinricha Pestalozziho (1746-1827) se k ní začalo přistupovat také vědecky. Byla významným prostředkem výchovy ke zdraví a k rozvoji dobré fyzické kondici (Kozlík et al., 1976).

2.2 Tělesná výchova na přelomu 19. a 20. století

Myšlenky a vize Jana Amose Komenského uvedla na našem území výrazněji do praxe až Marie Terezie (1717-1780), když v roce 1774 zavedla povinnou školní docházku. Byl to významný milník v oblasti vzdělávání národa, nicméně tělesná výchova byla v našem vzdělávacím systému prozatím opomíjena. Začátkem 19. století vzniklo v Evropě několik tělocvičných soustav, z nichž nejvýznamnější byli tři, soustava anglická, švédská a německá, přičemž každá z nich byla poměrně odlišná.

Německá soustava, neboli turnerství, byla založena Friedrichem Ludvíkem Jahnem (1778-1852) a Ernst Wilhelmem Bernhardem Eiselenem (1792-1846). Soustava obsahovala cvičení jako chůze, běh, skoky, hody, střelbu, zápas, později se přidaly cviky na nářadí (bradla, hrazda, kruhy). V turnerském hnutí však již nešlo pouze o pozitivní vliv tělesných cvičení na rozvoj člověka a odkaz ideálu kalokagathie, cílem byla spíše fyzická příprava mladých mužů na obranu a boj za zájmy německého národa, což se negativně promítlo až do událostí první poloviny následujícího, tedy 20. století. Švýcarské turnerství však přineslo velmi významnou osobnost pro tělesnou výchovu, především pro tu školní, byl jí Adolf Spiess (1810-1858). Spiess vytvořil detailní systém cvičení prostných a pořadových a tělesnou výchovu požadoval zakotvit jako součást do školní výuky. Je tak považován za otce školní tělesné výchovy (Kozlík et al., 1976).

V kontrastu s charakterem turnerské výchovy byla švédská zdravotní tělocvičná soustava. Základy jí položil Pär Henrik Ling (1776-1839). Zakládala se na anatomii, fyziologii a znalosti lidského těla. Zahrnovala spíše statická cvičení, především a gymnastiku. Švédský systém byl pro svou nezáživnost nejprve kritizován hlasy z Německa, Ruska, nebo Francie. Tady především z úst Georgese Deményho (1850-1917), dalšího významného představitele z oblasti fyziologie tělesné výchovy. Nicméně švédský systém se, po určité obměně a přidání her pro potřeby pedagogické praxe, v polovině 19. století úspěšně začal šířit právě do Francie, Německa, Pruska, nebo Anglie. Lingovo pojetí tělesné výchovy je považováno za počátek moderní léčebné pohybové rehabilitace (Kössl et al., 2008).

Humanistické pojetí tělesné výchovy zůstalo nejvíce zachováno v tělovýchovném systému v Anglii, kde se navíc zásadní měrou zasloužili o rozvoj moderního sportu. Na středních školách a především na univerzitách se začaly formovat mnohé sporty do současné podoby. Rugby, tenis, golf, veslování, kriket a především fotbal, byly v Anglii v 19. století opatřeny nejen konkrétními pravidly, ale také organizační strukturou. Začaly se zde zakládat první sportovní svazy, např. Football Association (1863), Amateur Athletic Association (1866), nebo Rugby Football Association (1871) a také soutěže. FA Cup je nejstarší soutěží ve fotbale, ten je dnes nejpopulárnějším a nejrozšířenějším sportem na světě. Jeho první ročník se odehrál v letech 1871/1872. Z konkrétních jmen nelze v souvislosti s rozvojem sportu v Anglii nezmínit Thomase Arnolda (1795-1842), působícího v soukromé škole v Rugby. Svým studentům umožnil sportovat ve volném čase, učil je samostatnosti, respektu pravidel a fair play, organizačním dovednostem a demokratickému myšlení. Absolventi těchto anglických škol po studiích zakládali spolky a šířili sport mezi veřejnost a zdaleka ne pouze tu anglickou (Grexa & Strachová, 2011).

Sport tak dostal zcela nový význam a rozměr. Již dávno sloužil lidem jako forma zábavy ve volném čase, tady však byly pokládány základy obrovskému zábavnímu průmyslu, kterým se měl

sport v následujícím století stát. Popularizaci sportu významně přispělo obnovení olympijských her v roce 1996. Zasloužil se o to Francouz Pierre de Coubertin.

Tělesná výchova na našem území v průběhu 19. stol. čerpala převážně z německé turnerské soustavy a částečně ze švédské Lingovy soustavy. Velkou měrou se o rozvoj tělocviku u nás v tomto období zasloužil Jan Malypetr (1815-1889), jehož učením prošel mimo jiné také Miroslav Tyrš (1832-1884). Právě Tyrš společně s Jindřichem Fügnerem (1822-1865) se největší měrou přičinili, že v únoru 1962 vznikl český tělocvičný spolek Sokol. Tyrš v tělesné výchově spatřoval veliký přínos jak pro jedince, tak pro celou společnost. Byl mimo jiné kritik a historik umění, při studiích historie se blíže seznámil s dějinami antického Řecka a jeho filosofií. Velice dobře si uvědomoval význam tělesných cvičení pro rozvoj těla i ducha člověka, ale také pro zajištění ochrany a bezpečí celé společnosti. "Tužme se", tak znělo a vlastně stále zní heslo sokolů a mělo charakterizovat péči o tělo, jeho zdraví, obratnost a sílu, ne však pouze v zájmu vlastním, ale také v zájmu kolektivním. Tyrš byl přesvědčen, že pouze národ zdravý a silný, je schopen čelit všem nástrahám, které ho čekají v dobách války, ale i v dobách míru, tedy bdělosti, neboť veškeré dějiny lidstva provází věčný boj o bytí a přežití. Vedle zdraví tělesného klade velký důraz na zdraví duševní a mravní, byl vlastencem a zdůrazňoval také, a možná lze říci především, nezbytnost národní sounáležitosti (Kašpar, 2018).

Miroslav Tyrš, ani Jindřich Fügner si slávu Sokola příliš neužili. Fügner zahynul pouhé tři roky po založení Sokola na pyémii, Miroslav Tyrš pak v roce 1884 tragicky během léčebného pobytu v Tyrolských Alpách. V roce 1982 ještě stihl zorganizovat I. všesokolský slet, jehož program zahrnoval slavnostní průvod čítající okolo 1600 členů a hostů a vystoupení 696 cvičenců (Kozáková, 1994). Sokol našel v naší společnosti úrodnou půdu, jeho vliv a popularita rostly a šířil se napříč všemi vrstvami, jeho činnost se rozšířila na rozvoj kultury a osvěty, při jednotách vznikaly dramatické a pěvecké kroužky, zakládaly se knihovny. Později se podílel se na prvorepublikových politických událostech, zajišťování bezpečnosti, odbojové činnosti během obou světových válek, přispíval k rozvoji školní tělesné výchovy. Jeho činnost dalece přesáhla charakter pouhé sportovní organizace. V roce 1947 dosáhl počet jeho členů neuvěřitelného čísla 1 004 987. Po tomto úspěchu však následoval pád. Politické události v únoru 1948 a nástup komunistů k moci znamenal změny v životě společnosti. Sokol měl příliš velký vliv na veřejný život, což nebylo žádoucí, jeho činnost byla pozastavena a Sokol byl de facto rozpuštěn. Jeho činnost byla znovu obnovena až po roce 1989, dřívější slávy však již tato naše nejvýznamnější a nejrozsáhlejší tělovýchovná organizace nikdy nedosáhla a v současnosti má okolo 160 000 členů (Waldauf, 2010).

Kromě Sokola koncem 19. stol. vznikly další tělovýchovné organizace a spolky, těmi největšími byly Orel a Dělnická tělovýchovná jednota (SDTJ). Přestože všechny tyto organizace

měly výrazný vliv na formování společnosti, do školní tělesné výchovy přímo nezasahovaly, byly to samostatné organizace. Jejich činnost a především činnost Sokola se do ní však nepřímo promítla. Tyrš vydal v roce 1873 tělocvičnou soustavu pod názvem Základové tělocviku, také později Sokol v oblasti metodiky výrazně přispíval materiály, z nichž bylo možné čerpat při přípravě školních osnov (Kozlík et al., 1976).

Školní tělesná výchova se stala součástí osnov povinného vzdělávání teprve v roce 1869 na Moravě, za dalších pět let v Čechách (1874). Porážky rakouských vojsk v letech 1859 a 1866 vyvolaly změny ve vládních kruzích a také ve školství. Za jednu z příčin vojenských neúspěchů byla považována špatná fyzická připravenost mužů. Dne 14.5.1869 byl přijat říšský zákon o školách, který mimo jiné zavedl povinné dvě hodiny tělesné výchovy týdně. Problém však byl v nedostatku kvalifikovaných učitelů a zdaleka ne všechny školy disponovaly materiálně technickým zabezpečením. Kvalitu výuky tělesné výchovy měli zlepšit nově vypracované osnovy, jejichž vzorem byly osnovy Spissovy. Postupně se povinná tělesná výchova začala rozšiřovat také na střední školy. Významným pro rozvoj školní tělesné výchovy byl výnos ministra Paula Gautsche z roku 1890. Tento výnos doporučoval zavádět pohybové hry do středních škol, zejména míčové hry, plavání a bruslení. Doporučoval také budovat školní hřiště a tělocvičny. Situace s nedostatkem kvalitních učitelů byla však stále složitá, k určitému zlepšení došlo díky zřízení kurzů pro jejich vzdělávání. Kurzy byly dvouleté a pro většinu učitelů toto vzdělávání byla vedlejší činnost vedle práce na středních a vysokých školách. Kurzy tak byly za svou činnost často kritizovány. Dlouho navíc nebyly přístupné ženám. Kandidáti učitelství tělesné výchovy pak skládali zkoušky před zkušební komisí, zkoušky obsahovaly teoretickou a praktickou část. Významné zlepšení vývoje zažila česká školní tělesná výchova díky vlivu významných osobností, např. Františka Xavera Beneše, Josefa Klenky, Jaroslava Karáska a Václava Švácha. Ke změnám výrazně přispěl také Antonín Benjamin Svojsík (1876-1938). Při své návštěvě Velké Británie se seznámil se skautským hnutím a následně vyvinul snahu o zahrnutí skautingu do činnosti Sokolského hnutí, jehož byl členem. V Sokolu se však jeho snaha nesetkala s příliš velkým zájmem, Svojsík tak zakládal samostatné skautské oddíly. Přestože byly tyto oddíly mimoškolní, většinou byly vedeny učiteli, staly se tak prakticky mimoškolní tělesnou výchovou. Svojsíkův Junák - český skaut, založený roku 1914, hrál významnou roli v politických událostech v říjnu 1918 při vzniku samostatného Československa. Jeho členové se aktivně podíleli na převratu a přebírání moci v Praze a v pohraničí (Kössl et al., 2008).

Po vzniku samostatného československého státu byla školní tělesná výchova přiřazena pod nově vzniklé ministerstvo veřejného zdravotnictví a tělesné výchovy a v roce 1920 byl ustaven Poradní sbor pro tělesnou výchovu. Sokol měl v těchto institucích značný vliv, přestože jeho vztahy s ministerstvem nebyly vždy ideální. Při rozvoji prvorepublikové tělesné kultury byl

značným problémem nedostatek financí a ve 30. letech se situace s financováním ještě zhoršila. Navzdory těmto obtížím se tělesná kultura stala důležitou součástí sociální politiky státu. Vláda a státní úředníci si uvědomovali význam tělesné kultury pro zdraví a brannou připravenost, ale nedostatek prostředků a složitá administrativa bránily jejímu rozvoji.

Tři hlavní tělovýchovné organizace v meziválečném období byly Československá obec sokolská (Sokol), Československý Orel a SDTJ. Sokol byl zdaleka největší organizací s rozsáhlou členskou základnou a sehrál také klíčovou úlohu při udržení stability a pořádku po vzniku nové republiky. Československý Orel, byl úzce spjat s Československou stranou lidovou, měl podobnou organizační strukturu jako Sokol a rozvinul se zejména na Moravě a ve Slezsku. Naopak SDTJ byl početnou organizací s důrazem na dělnickou třídu. Tyto organizace nejen poskytovaly prostor pro fyzickou aktivitu, ale také hrály významnou roli v politickém, kulturním a společenském životě Československa v meziválečném období. Jejich členové se aktivně zapojovali do politických událostí a stavěli se na stranu různých politických stran (Kašpar, 2018).

Vznik samostatného Československého státu přinesl rychlý rozvoj mnoha sportovních hnutí. Český olympijský výbor, později Československý olympijský výbor, obnovil svoji činnost krátce po vzniku republiky, stejně jako Česká sportovní obec, později přejmenovaná na Československou sportovní obec. Vznikaly také nové sportovní svazy, jako Československý amatérský plavecký svaz a Československý svaz házené a ženských sportů. Sportovní svazy zůstaly samostatnými organizacemi, s Československým olympijským výborem a sportovní obcí jako vrcholnými orgány.

V druhé polovině dvacátých let se dostala Československá sportovní obec do existenčních problémů a byla nahrazena Československým všesportovním výborem. Československý olympijský výbor dosáhl diplomatického úspěchu v podobě uspořádání mezinárodního olympijského kongresu v Praze v roce 1925. V meziválečném období dosahovali českoslovenští sportovci vynikajících výsledků na mezinárodní úrovni a to zejména ve fotbale, hokeji, kanoistice, stolním tenise a dalších sportech. Úspěchy se dostavily také na olympijských hrách, první zlatou medaili získal Šupčík ve šplhu v roce 1924 v Paříži.

Miroslav Tyrš ve svém projevu *Náš úkol, směr a cíl* (1871) prokázal velikou předvídavost, když své členy nabádal cvičením tužit se nejen pro zdravé tělo i mysl, ale také aby mohli dbát o svůj národ a být připraveni na jeho obranu před nepřítelem. Když byla 29. září 1938 zástupci Německa, Itálie, Francie a Velké Británie podepsána Mnichovská dohoda, jeho slova nabyla na významu. Adolf Hitler se tímto krokem evropských velmocí naplno přesvědčil o své síle a Německo začalo brzy uskutečňovat děsivé plány na ovládnutí světa. V březnu následujícího roku došlo k obsazení Československa a vzniku Protektorátu Čechy a Morava. Jakoby Tyrš tušil, jaké události a zkoušky nejen náš národ čekají. Členové Sokola, ale také Orla, SDTJ, skautů,

turistů a dalších tělovýchovných a sportovních hnutí patřili mezi nejaktivnější členy protiválečného odboje. Členové Sokola i Orla se přímo podíleli na atentátu na říšského protektora Reinharda Heydricha, konkrétně Jozef Gabčík a Jan Kubiš (Grexa & Strachová, 2011).

Během let 1939 až 1945 došlo na našem území vlivem války k výrazným změnám v oblasti tělesné kultury a sportu. Po rozpadu republiky se začali zástupci sportovních a tělovýchovných organizací snažit o sjednocení československé tělovýchovy a sportu. Výsledkem bylo vytvoření Jednotného výboru československých sportovců a založení Svazu občanské pohotovosti, ke kterému se přidali také skauti. Okupace českých zemí v březnu 1939 však situaci naprosto změnila. Nacisté se chopili moci a snažili se ovládnout také český sport, k čemuž byla vypracována zpráva *Uspořádání sportovního života v protektorátu Čechy a Morava*. Samostatnost českého sportu měla být zachována, zakázány byly mezinárodní styky a všechny tělovýchovné spolky a sportovní organizace byly podrobeny kontrole. Nicméně protifašistický postoj tělovýchovných i skautských spolků nakonec vedl k jejich úplnému rozpuštění. Jedinou tělovýchovnou organizací, která přežila období protektorátu, byl SDTJ (Kössl at al., 2008).

Školní tělesná výchova se během Protektorátu formovala podle německého vzoru, byly uzavřeny české vysoké školy a zastavila se činnost vzdělávacích kurzů pro učitele tělesné výchovy v Praze a Brně. V průběhu války se veliký počet členů tělovýchovného a sportovního hnutí podílel na protifašistickém odboji doma i v zahraničí. Mnoho jich při tom přišlo o život (Kašpar, 2018).

2.3 Tělesná výchova po 2. světové válce

Po šesti letech fašistického teroru a dvou letech vzpamatování se, ujali se moci v opět sjednoceném Československu komunisté s vlivným spojencem v podobě SSSR v zádech. Po únorovém převratu v roce 1948 byly provedeny organizační změny, včetně sloučení tělovýchovných organizací pod nové orgány, které byly pod vlivem komunistické strany. Tradiční organizace Sokol byla zrušena a nahrazena novými státními orgány. Vrcholový sport byl podporován a investováno bylo do budování materiálně technické základny, včetně výstavby centrálních stadiónů. Nicméně, i přes tyto snahy, výsledky na mezinárodní úrovni ne vždy odpovídaly očekáváním. Organizační struktura byla komplikovaná a centralistická, což vedlo k nedostatečné účinnosti a izolaci armádního vrcholového sportu. Přes velký chaos v oblasti tělovýchovy a sportu, související s velkými organizačními změnami, přineslo toto období jednu z největších osobností našeho i světového sportu, vytrvalostního běžce Emila Zátopka (1922-2000). Jeho výkony na olympijských hrách v roce 1948 v Londýně (1 x zlatá a 1 x stříbrná medaile) a především v roce 1952 v Helsinkách (3 x zlatá medaile) patří k největším úspěchům historie československého sportu.

V roce 1956 došlo k částečnému přehodnocení metod a postupů vládnoucí garnitury, včetně organizační struktury tělesné výchovy a sportu. Po čtyřech letech byl zrušen systém přímého státního řízení, který se ukázal jako neefektivní. Dne 20. prosince 1956 byl přijat zákon č. 60 Sb. o organizaci tělesné výchovy, který položil základy pro organizaci a řízení tělesné výchovy a sportu v Československu až do roku 1989. Hlavní úloha v této oblasti byla svěřena nově vzniklé organizaci, Československému svazu tělesné výchovy (ČSTV), který měl za úkol vytvářet jednotné zásady pro tělesnou výchovu, pečovat o vědeckou činnost v této oblasti a řídit mezinárodní styky. ČSTV měl v době svého vzniku kolem 900 tisíc členů, což se brzy zvýšilo na 1,5 milionu. Jeho organizační struktura spočívala na prolínání územního a svazového principu, kde nejvyšším orgánem byl ústřední výbor. Tělovýchovné jednoty tvořily základní právní subjekty v oblasti tělesné výchovy a sportu. Vedle ČSTV se na organizaci tělesné výchovy podílely další instituce, jako Svazarm, Svaz mládeže, ROH a ministerstva. Ústřední správa tělovýchovných zařízení spravovala nejvýznamnější tělocvičny (Kössl et al., 2008).

V 60. letech došlo k prosazování politických zájmů v tělesné výchově, přičemž organizace sportovních slavností jako např. spartakiád, měly být ukázkou ideologie socialistického systému. Nové sportovní akce, jako odznak zdatnosti, pionýrská liga, hnutí Pohybem ke zdraví, nebo soutěž tělovýchovných jednot *Vzorný*, měly podpořit masový rozvoj tělesné výchovy. Nutno dodat, že některé z nich byly velkým přínosem a svůj účel poměrně dobře splnily. Šedesátá léta také přinesla sportovní úspěchy na mezinárodní scéně, mezi ty nejvýznamnější patří druhé místo fotbalové reprezentace na mistrovství světa v Chile v roce 1962, či titul mistrů světa ve volejbale mužů v roce 1966. Na olympijských hrách Československo získalo řadu medailí, například na hrách v Římě, Tokiu, nebo Mexiku.

Roku 1968 došlo k federalizaci ČSTV, kdy vznikly samostatné organizace pro Čechy a Slovensko. Nicméně, politická situace v tomto roce procházela turbulentním obdobím. Naše společnost procházela procesem demokratizace a komunistický diktát slábnul, což vedlo k invazi vojsk Varšavské smlouvy a k potlačení reformních snah v rámci tzv. pražského jara. Normalizace přinesla opětovné omezení svobody a zrušení obnovených organizací, jako Sokol nebo Junák. Tímto způsobem byly tělesná výchova a sport v Československu v 60. letech ovlivněny jak politickými událostmi, tak i masovou účastí ve sportovních akcích a úspěchy na mezinárodní scéně. Stejně jako Emil Zátopek v letech 50., gymnastka Věra Čáslavská (1942-2016) v letech 60. udivovala svět svými sportovními výkony. Na olympijských hrách v Římě 1960, Tokiu 1964 a v Mexiku 1968 získala celkem sedm zlatých medailí a čtyři stříbrné. Čáslavská i Zátopek jsou dodnes nejúspěšnějšími českými olympioniky (Grexa & Strachová, 2011).

Rok 1969 přinesl v oblasti tělesné výchovy návrat k dogmatickým praktikám a začátek konsolidace Komunistické strany Československa (KSČ). Důležitou událostí bylo odvolání

významných státních a stranických činitelů v dubnu 1969, včetně Alexandra Dubčeka, a normalizační politika KSČ byla podpořena ustavujícími sjezdy České a Slovenské tělovýchovné organizace. V roce 1970 se nepodařilo uspořádat československou spartakiádu kvůli obavám z loajality účastníků, a proto byly uspořádány pouze tělovýchovné slavnosti v okresech. V roce 1971 vrcholilo úsilí o normalizaci s vypracováním systému politickovýchovné práce v ČSTV. KSČ považovala vrcholový sport a státní reprezentaci za oblast, ve které je možné soutěžit s nejvyspělejšími státy světa.

Po poměrně neúspěšném vystoupení našich sportovců na olympijských hrách 1972 bylo přijato usnesení o zabezpečení vrcholového sportu, což vedlo ke vzniku středisek vrcholového sportu. Těžko říci, jestli v tom lze hledat souvislosti, nicméně v 70. letech se dostavily významné mezinárodní sportovní úspěchy v kolektivních sportech, především v podobě vítězství na mistrovství Evropy ve fotbale v roce 1976 a tří titulů z mistrovství světa v ledním hokeji v letech 1972, 1976 a 1977. V 70. a 80. letech se výrazně zvýšil počet tělovýchovných zařízení financovaných z celospolečenských zdrojů, ale se zhoršením ekonomické situace v 80. letech došlo k útlumu další výstavby. Politika reálného socialismu vedla ke vzniku nových organizačních článků, ale také k ideologizaci sportovních událostí a potlačování nezávislosti. Po pádu komunistického režimu v roce 1989 pak začal proces demokratizace československé tělesné výchovy a sportu, což vedlo k vzniku nových organizací a změnám v organizační struktuře. V roce 1993 se Československo rozpadlo a Česko i Slovensko se vydaly svou vlastní cestou (Kössl at al., 2008).

2.4 Tělesná zdatnost současných žáků základních škol

V roce 2023 vydala Česká školní inspekce tematickou zprávu, ve které vyhodnocuje výsledky svého šetření, ve kterém se pokusila odhalit, jaká je úroveň tělesné zdatnosti současných žáků základních a středních škol. Součástí zprávy jsou dosažené výsledky a konkrétní doporučení.

Šetření probíhalo prostřednictvím testování pohybových dovedností žáků 3. a 7. tříd na všech základních školách a žáků 2. ročníků středních škol. Využita byla testové baterie Unifittest (6-60), která se skládá z následujících disciplín zaměřených na konkrétní schopnosti:

- Člunkový běh 4 x 10 metrů – běžecká rychlostní obratnost a hbitost (tato disciplína byla určena pouze žákům ZŠ)
- Skok daleký z místa – explozivní dynamika a síla dolních končetin
- Leh-sed – silově-dynamická vytrvalost břišního svalstva a flexorů kyčelního kloubu

- Vytrvalostní člunkový běh – běžecká vytrvalost, aerobní kapacita, kardiorespirační zdatnost
- Shyb – síla a vytrvalost paží a pletence ramenního (pouze pro žáky SŠ)
- Výdrž ve shybu – síla a vytrvalost paží a pletence ramenního (rovněž pouze pro žáky SŠ)

Hodnocení výsledků testů se dělilo do pěti kategorií od výrazně podprůměrného po výrazně nadprůměrný výsledek. Celkové skóre testové baterie bylo spočítáno jako součet bodů dosažených ve všech čtyřech testech. Pro rychlou zpětnou vazbu byla použita kritická zóna úrovně zdatnosti, která je spojena s vysokými zdravotními riziky, asociovanými riziky zranění a nízkou připraveností pro každodenní pohybové úkoly.

Z výsledků vyplynulo mnoho poznatků, mezi ty nejzásadnější patří především tyto:

- Chlapci dosahují průměrně lepších výsledků než dívky ve většině testovaných oblastí, tedy kardiorespirační zdatnosti, rychlosti, svalové síle a dynamice. Tyto rozdíly jsou zřetelnější s narůstajícím věkem a kulminují kolem 12 let věku.
- S vyšším věkem žáci obvykle dosahují lepších výsledků, což odpovídá jejich tělesnému vývoji a zkušenostem. U dívek se v dospívání často objevuje stagnace výsledků.
- Největší rozdíly ve výsledcích mezi žáky stejného věku a pohlaví jsou pozorovány ve vytrvalostním člunkovém běhu a zejména ve výsledcích žáků na středních školách v disciplíně shyb / výdrž ve shybu.
- Podíl žáků, jejichž výsledky spadají do kategorie „kritická zóna“, je vysoký a roste s vyšším ročníkem studia. Nejméně příznivý je stav v oblasti kardiorespirační zdatnosti, tedy vytrvalosti, kde je podíl žáků v kritické zóně nejvýraznější.

Srovnání výsledků měření tělesné zdatnosti žáků v průběhu času ukazuje, že současní žáci dosahují průměrně horších výsledků především ve vytrvalostním člunkovém běhu. Dále je v tomto srovnání patrné, že rozdíly mezi nejlepšími a nejhoršími výsledky žáků se zvyšují, což ukazuje výrazně rozdílnou úroveň pohybových dovedností současné mládeže.

Pokud pohlédneme na mezinárodní srovnání výsledků tohoto měření, pak pozitivně působí dosažení lepších hodnot ve skoku dalekém z místa v kategoriích chlapců a dívek a v člunkovém běhu 4 x 10 metrů v kategorii dívek. Naopak hůře jsou na tom čeští žáci především ve vytrvalostním člunkovém běhu.

V hodnocení dosažených výsledků žáků je důležité brát v úvahu širší kontext a faktory, které mohou výsledky testů ovlivnit. Jedním z hlavních zjištění je dlouhodobý pokles tělesné zdatnosti dětí, což se potvrzuje jak v českých studiích, tak i v mezinárodním kontextu. Tento fakt koresponduje s poznatky jiných studií a souvisí se zvýšeným počtem chlapců i dívek s nadváhou, či obezitou. Existuje několik faktorů, které k tomu mohou přispívat. Jedním z nich je změna životního stylu dnešní společnosti, která souvisí se snížením fyzické aktivity a přirozeného pohybu. To je důležité zejména v souvislosti s rostoucím podílem dětí s nadváhou či obezitou. Klíčovou roli hraje také motivace k pohybu, které se rovněž ve spojitosti s všeobecnou digitalizací vytrácí. Dalším z klíčových faktorů je rodinné prostředí. Smutnou realitou mnoha současných domácností je fakt, že pohyb dítěte, vyžadující zároveň pohyb rodiče, je rodičům mnohdy spíše obtěžující. Když si dítě vezme telefon, tablet, nebo zapne počítač, rodiče mohou nerušeně odpočívat a užívat si klidu a pohodlí. Vliv na výsledky mohla mít také momentální motivace žáků při plnění testů, tedy to, jak je konkrétní pedagog namotivoval k dosažení co nejlepšího možného výsledku. Nezanedbatelný vliv na tělesnou zdatnost žáků má také vliv prostředí. Tady určitě zaujalo zjištění vyplývající z výsledků testů, že děti z měst a především z příměstských částí mají lepší fyzickou kondici, než děti z venkova. Jako možná příčina je ve zprávě uvedena širší nabídka zájmových kroužků a mimoškolních aktivit. Před globální digitalizací fyzickou kondici dětí z venkova upevňoval přirozený pohyb v přírodě. Internet však dorazil také na venkov a dnešní děti mnohem více baví hraní počítačových her, než běhání v lese, nebo jízda na kole.

V závěru zprávy jsou uvedena doporučení ČŠI, zvláště pro základní školy a zvláště pro školy střední. Zaměříme-li se na základní školy, vyplývá z nich hned několik konkrétních doporučení. Vedení školy by mělo podporovat pohybové aktivity v rámci TV i jiných předmětů, dále prostřednictvím sportovních a zájmových kroužků, pořádáním sportovních akcí a zpřístupněním sportovišť mimo výuku. Kvalita tělesné výchovy by měla být zvyšována, zejména prostřednictvím kvalitních učitelů (aprobace, DVPP, odborná a kariéerní růst) a aplikací moderních metod výuky. Učitelé by měli dokázat rozvíjet well-being a pozitivní vztah žáků k pohybu. Dále je doporučeno pořádat vícedenní kurzy a spolupracovat se středisky volného času, nebo sportovními kluby.

Všechna tato doporučení by měla být zahrnuta v nově vznikajícím RVP a zároveň tedy v následně vytvořených ŠVP všech základních škol. Tím více pak záleží na konečné podobě ŠVP a zároveň také na tom, jak se s tímto závazným dokumentem bude pracovat.

2.5 Rámcový vzdělávací program

Původní rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání (RVP ZV) byl vytvořen a schválen MŠMT a sloužil jako základní dokument pro vzdělávací procesy ve školách. Byl uveden

v platnost od 1. 9.2005 a obsahoval specifikace vzdělávacích cílů, obsahu výuky, metody výuky a hodnocení žáků. Jeho účelem bylo zajistit jednotnost a kvalitu vzdělávacího procesu napříč všemi školami a regiony. Od svého schválení prošel několika obměnami, které reagovaly na aktuální potřeby změn, popřípadě, popřípadě doplnění nedostatků. Zde je přehled dosavadních úprav původního RVP ZV od jeho schválení v roce 2004 do současnosti, jak jsou uvedeny na webu nuv.npi.cz:

- RVP ZV, schválení základní verze 2005
- Opatření ministryně školství, mládeže a tělovýchovy z 29. 8. 2005 (čj. 27002/2005-22) s účinností od 1. září 2005, jímž se doplnila příloha RVP ZV upravující pro vzdělávání žáků s LMP a upravily se určité části dokumentu. RVP ZV_2005_příloha upravující vzdělávání žáku s LMP
- Opatření ministryně školství, mládeže a tělovýchovy ze dne 30. 4. 2007 (čj. 24653/2006-24) s účinností od 1. září 2007, kterým se zařazuje do RVP ZV kapitola 8.3.
- Opatření ministryně školství mládeže a tělovýchovy ze dne 26. 6. 2007 (č.j.: 15523/2007-22-2), kterým se upravil především Rámcový učební plán a kapitoly 5.9 Člověk a svět práce RVP ZV.
- RVP ZV účinný od 1. září 2007 (se zapracovanými změnami z Opatření 2 - 4). Tento RVP ZV byl účinný v období 1. 9. 2007 - 31. 8. 2010.
- Opatření ministryně školství, mládeže a tělovýchovy ze dne 16. 12. 2009 (č.j.: 2586/2010-22) - zařazení Etické výchovy mezi Doplnující vzdělávací obory RVP ZV.
- Opatření ministra školství, mládeže a tělovýchovy ze dne 30. 7. 2010 (č.j.: 20092/2010-2) - zařazení Taneční a pohybové výchovy mezi Doplnující vzdělávací obory RVP ZV.
- Opatření ministra školství, mládeže a tělovýchovy ze dne 20. 8. 2010 (č.j.: 20772/2010-2) - zařazení Filmové a audiovizuální výchovy mezi Doplnující vzdělávací obory RVP ZV.
- Opatření ministra školství, mládeže a tělovýchovy ze dne 18. 1. 2012 Čj. MSMT-1236/2012-22 – Opatření ministra školství, mládeže a tělovýchovy, kterým se mění Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání – doplnění „Standardů pro základní vzdělávání“ jako přílohy 1 RVP ZV; dosavadní příloha upravující vzdělávání žáků s LMP se označí jako příloha 2 RVP ZV. Účinnost opatření byla od 1. září 2012. Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání platný od 1. 9. 2010 (se zapracovanými změnami na základě Opatření 1 - 7). Tento RVP ZV byl účinný v období 1. 9. 2010 - 31. 8. 2013.

- Opatření ministra školství, mládeže a tělovýchovy ze dne 29. 1. 2013 (č.j. MSMT-2647/2013-210) s účinností od 1. září 2013 – úprava některých kapitol RVP ZV a zařazení Dalšího cizího jazyka do vzdělávací oblasti Jazyk a jazyková komunikace
- Opatření ministra školství, mládeže a tělovýchovy ze dne 9. 7. 2013 (č.j. MSMT-26522/2013) s účinností od 1. září 2013 - zařazení upravených Standardů pro základní vzdělávání jako přílohy 1 RVP ZV. Na této stránce (web MŠMT) naleznete vedle opatření ministra také platné znění Standardů ZV pro český jazyk a literaturu, matematiku, anglický, francouzský a německý jazyk. V současnosti účinný dokument RVP ZV vč. příloh (se zapracovanými změnami na základě Opatření 1 - 9): Upravený Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání účinný od 1. 9. 2013 Příloha RVP ZV upravující vzdělávání žáků s LMP
- Opatření ministryně školství, ze dne 22. února 2016 (č. j.: MŠMT-28603/2016), kterým se mění Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání v souvislosti v novelou školského zákona č. 82/2015 Sb. a vyhláškou č. 27/2016 Sb. o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, žáků nadaných a mimořádně nadaných.
- Opatření ministryně školství, mládeže a tělovýchovy, kterým se mění Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, a to s účinností od 1. září 2017: ze dne 3. května 2017, kterým se v souladu s § 4 odst. 4 zákona č. 561/2004 Sb. (školský zákon) mění Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání. Změna se týká výuky plavání, které bude od školního roku 2017/2018 zařazeno mezi závazné očekávané výstupy.
- Opatření ministra školství, mládeže a tělovýchovy, kterým se mění Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, a to s účinností od 1. září 2021: Opatření, kterým se v souladu s § 4 odst. 4 zákona č. 561/2004 Sb. (školský zákon) mění Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání. Změna se týká především nového pojetí informatiky.

2.6 Malá revize rámcového vzdělávacího programu

V roce 2021 vstoupil v platnost nově revidovaný RVP ZV, na jehož základě měly školy za povinnost upravit svá ŠVP a vzdělávat podle nich nejpozději k 1. 9. 2023. Malá revize RVP ZV byla prováděna za účelem aktualizace obsahu, zohlednění nových pedagogických trendů, poznatků a potřeb společnosti. Tato revize často zahrnovala drobné úpravy obsahu, doplnění nových témat nebo metodik, ale neměnila zásadní strukturu nebo cíle původního RVP. Charakter změn se týkal především digitálních kompetencí. Nutnost těchto změn vyvolala potřeba současné společnosti a její nároky na každého jednotlivce v souvislosti všeobecnou digitalizací.

S účinností od 1. 9.2023 pak byl tento revidovaný RVP ZV opět částečně upraven. Jednalo se o doplnění několika doporučení, zohledňujících specifické potřeby žáků z jiných zemí a s jiným mateřským jazykem, kteří se vzdělávají v českých školách. Opět se jednalo o změny, které přímo souvisely s děním ve společnosti a s přísunem velkého množství žáků ze zahraničí, především z Ukrajiny, z důvodu probíhajících válečných konfliktů na jejich území. Podle tohoto RVP se tedy na našich základních školách vyučuje v současnosti

2.7 Velká revize rámcového vzdělávacího programu

Všechny dosavadní změny a aktualizace RVP ZV byly pouze dílčími úpravami. V současné době však probíhá velká revize RVP ZV. Je to proces, který zahrnuje komplexní přehodnocení a aktualizaci vzdělávacího programu v souladu s dokumentem *Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+*. Reaguje na změny ve společnosti, nové poznatky v pedagogice a technologický pokrok. Tato revize zahrnuje hlubší změny ve struktuře, obsahu a metodách výuky v porovnání s předchozími revizemi. Cílem je zajistit, aby vzdělávací systém odpovídal současným potřebám a nárokům společnosti a aby připravil žáky na kvalitní život v 21. století. Podle aktuálního harmonogramu by první základní školy mohly zahájit vzdělávání podle nového RVP ZV již v následujícím školním roce, tedy 2024/2025. Povinný přechod všech škol je pak plánován na školní rok navazující, tedy 2025/2026, minimálně v 1. a 6. ročníku. Vše ale bude záviset na termínu dokončení RVP ZV a na termínu vytvoření podpory pro základní školy.

Další, pro tuto práci zároveň zásadní otázkou je, jak se revize dotkne konkrétně předmětu Tělesná výchova. Ta je zahrnuta ve vzdělávací oblasti Člověk a zdraví. Zde by měla být, dle dokumentu Národního pedagogického institutu ČR s názvem *Koncepce vzdělávací oblasti Člověk a zdraví*, pozornost zaměřena především na následující body:

- Specifika a důležitost vzdělávací oblasti – vzdělávací oblast Člověk a zdraví se zaměřuje na problematiku zdraví a bezpečí, přičemž vychází z komplexního pojetí bio-psycho-sociálního zdraví. Důležitá je pro rozvoj žáků a kvalitu jejich života.
- Inspirativní trendy – zahrnují holistické pojetí zdraví, nové společensko-politické události (např. pandemie covid-19, nebo aktuálně probíhající válečné konflikty), a strategické dokumenty vlády ČR.
- Stěžejní témata zahrnutá a nedostatečně zohledněná – klíčová je kompetenční a gramotnostní orientace, která však není vždy jasně implementována. Průřezová témata jsou spojena s výstupy vzdělávací oblasti, ale některé gramotnosti jako zdravotní, bezpečnostní, a sociální jsou nedostatečně zohledněny.

- Překážky modernizace – nízká časová dotace, nedostatečné celospolečenské povědomí o důležitosti problematiky zdraví a bezpečí, a nedostatečná podpora vedení škol, pedagogů, rodičů a veřejnosti.
- Navrhované změny – zvýšení časové dotace, aktualizace obsahu a metodiky výuky, a lépe provázaná průřezová témata a klíčové kompetence.
- Optimální promítnutí klíčových kompetencí – zahrnuje zpřesnění očekávaných výstupů ve vztahu k novým formulacím klíčových kompetencí a průřezových témat.
- Změny v rozdělení oblastí a oborů – navrhovaná restrukturalizace zahrnuje nové názvy a strukturu vzdělávací oblasti Člověk a zdraví, a vymezení prostoru pro realizaci různých činností a výukových forem.

Dle těchto uvedených bodů lze mimo jiné konstatovat, že tělesná výchova by měla ve větší míře zahrnovat brannou výchovu. Opět se začíná ve vzdělávacím procesu zmiňovat téma bezpečnosti, mimo jiné v souvislosti se společensko-politickými událostmi. Jak moc se tato témata promítnou do celkové podoby RVP ZV není prozatím zcela zřejmé. Časová dotace tělesné výchovy je poměrně omezená, nicméně také je v uvedených sledovaných bodech zmíněna. Na tvorbu RVP ZV dohlíží tzv. Expertní panel, který byl zřízen MŠMT jako jeho poradní orgán a hlavní komunikační modul pro jednotlivé prvky kurikulárního systému. Na jeho práci tak z velké části závisí celkový výsledek revize RVP. Že Expertní panel čeká práce nelehká je věc naprosto zřejmá. Dokument, na kterém se zásadní měrou podílí, bude formovat příští generace žáků a zásadně tak ovlivní celou naši budoucí společnost.

2.8 Školní vzdělávací program

Školní vzdělávací programy (ŠVP) představují klíčový dokument pro organizaci vzdělávacího procesu na základních školách v České republice. Jsou navrženy tak, aby poskytovaly strukturovaný rámec pro výuku a vzdělávání žáků od prvního do devátého ročníku. Účelem ŠVP je definovat cíle vzdělávání, určit obsah vzdělávacích oblastí a předmětů, stanovit metody výuky a hodnocení žáků.

Každá škola vytváří vlastní ŠVP, který je založen na rámcových vzdělávacích programech (dále RVP), ale zároveň zohledňuje specifika dané školy, potřeby žáků a možnosti pedagogického sboru. Tyto programy reflektují vizi a strategii školy a obsahují konkrétní prvky pro jednotlivé ročníky a předměty. Jednou z klíčových funkcí ŠVP je také zahrnutí opatření pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, aby bylo zajištěno jejich plné začlenění do vzdělávacího procesu.

Předností ŠVP by měla být pružnost, která umožňuje školám přizpůsobit vzdělávání aktuálním potřebám a trendům. Jejich obsah musí zahrnovat komplexní přístup ke vzdělávání, aby byl zajištěn rozvoj osobnostních, sociálních a odborných kompetencí žáků. ŠVP by měly být navrženy tak, aby připravily žáky na další stupeň vzdělávání a na jejich budoucí pracovní uplatnění. Měly by poskytnout prostor pro rozvoj kritického myšlení, tvůrčího potenciálu a komunikativních dovedností.

Důležitou součástí ŠVP je také způsob hodnocení žáků, zahrnující různé formy a metody. Hodnocení je zaměřeno nejen na zjištění znalostí a dovedností žáků, ale i na jejich osobnostní rozvoj a schopnost aplikovat získané poznatky do praxe. Je prostředkem pro poskytnutí zpětné vazby, nebo pro motivaci žáků.

Celkově lze konstatovat, že ŠVP hrají klíčovou roli v organizaci vzdělávacího procesu na základních školách v České republice, a poskytují pevný základ pro kvalitní a efektivní vzdělávání žáků. Jsou dynamickým dokumentem, který se neustále vyvíjí a přizpůsobuje aktuálním potřebám a požadavkům společnosti.

ŠVP vstoupily v platnost 1. září 2007. Jsou pravidelně aktualizovány (v souladu s RVP) a přizpůsobovány nejnovějším potřebám a požadavkům konkrétních škol. ŠVP jsou vypracovávány a vytvářeny školním kolektivem ve spolupráci s dalšími pedagogickými pracovníky a odborníky. Významnou roli v procesu přípravy ŠVP hraje také Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT).

Budoucnost ŠVP je spojena s neustálým rozvojem vzdělávacích metod a technologií, které ovlivňují způsob výuky a učení. S ohledem na rychlé změny ve společnosti lze předpokládat, že ŠVP budou i nadále pružně reagovat na nové výzvy a trendy v oblasti vzdělávání. Klíčovým cílem je zajistit, aby ŠVP připravovaly žáky na budoucí profesní a osobní výzvy a umožnily jim efektivní a kvalitní vzdělávání.

2.9 Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+

Dokument *Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+* (dále jen Strategie 2030+) stanovuje cíle a směry vzdělávací politiky České republiky od roku 2020, do roku 2030. Byl schválen vládou ČR dne 19. 10. 2020 jako nástroj pro rozvoj školství a určování prioritních investic do vzdělávání pro zmíněné období. Charakterizuje současný stav vzdělávacího systému, identifikuje klíčové výzvy a navrhuje opatření k jejich řešení. Tento dokument je výsledkem rozsáhlého konzultačního procesu zahrnujícího odborníky, pedagogy, rodiče a další zainteresované strany.

Strategie 2030+ je zaměřena na několik klíčových oblastí, jako jsou kvalita vzdělávání, inkluzivní vzdělávání, digitalizace vzdělávacích procesů, odborné vzdělávání a další. Cílem Strategie 2030+ je vytvořit efektivní a dostupný vzdělávací systém, jehož výsledky budou odpovídat potřebám společnosti a také současného a budoucího trhu práce.

V dokumentu jsou definovány konkrétní ukazatele a cíle, které mají být dosaženy v daném období, spolu s opatřeními, která mají být přijata k jejich dosažení. Strategie 2030+ slouží jako vodítko pro tvorbu politik a programů v oblasti vzdělávání a jako nástroj pro monitorování a hodnocení výsledků v této oblasti. Na Strategii 2030+ reaguje a přímo s ní souvisí velká revize RVP (Frič et al., 2020).

Mezi klíčové body dokumentu patří:

- Analýza současného stavu – úvodní část dokumentu obsahuje důkladnou analýzu současného stavu vzdělávacího systému v České republice. To zahrnuje hodnocení klíčových ukazatelů jako je úroveň gramotnosti, dostupnost vzdělání, kvalita vzdělávacího procesu a výsledky vzdělávání ve srovnání s mezinárodními standardy.
- Stanovení dlouhodobých cílů – na základě analýzy se identifikují dlouhodobé cíle, které by měla vzdělávací politika ČR do roku 2030 dosáhnout. To zahrnuje zvyšování úrovně gramotnosti, zlepšení přístupu k vzdělání pro všechny, podporu digitálního vzdělávání apod.
- Strategické směry a opatření – na základě stanovených cílů se v dokumentu definují strategické směry a opatření, která mají být provedena k jejich dosažení. To zahrnuje doporučené investice do infrastruktury, reformy vzdělávacích programů, podporu profesního rozvoje pedagogů, podporu vzdělávání ve vědě a technologiích, a mnoho dalších iniciativ.
- Monitoring a hodnocení – strategie určuje způsoby monitorování a hodnocení pokroku v dosahování stanovených cílů. Patří sem např. pravidelné sběry dat, evaluace programů a politik a vyhotovení průběžných zpráv o stavu vzdělávacího systému.

Celkově lze dokument Strategii 2030 charakterizovat, jako klíčový nástroj pro plánování a rozvoj vzdělávacího systému v České republice. Jeho cílem je jednak rozvoj kompetencí potřebných pro aktivní občanský, profesní i osobní život a zároveň snížení nerovnosti v přístupu ke kvalitnímu vzdělávání a umožnění maximálního rozvoje potenciálu dětí, žáků a studentů (Frič et al., 2020).

3 CÍLE

Hlavním cílem práce je vytvoření návrhu školního vzdělávacího programu k předmětu tělesná výchova pro základní školu Javorník.

Díličními cíli práce jsou:

- Analýza a rozbor současného rámcového vzdělávacího programu pro ZŠ v ČR
- Analýza současného ŠVP na ZŠ Javorník
- Inovovaný návrh ŠVP TV pro ZŠ Javorník

Současné ŠVP pro TV na ZŠ Javorník má přehled očekávaných výstupů z RVP ZV mimo ročníkové výstupy, je tak poměrně složité postihnout vazbu mezi RVP ZV a ŠVP. Je zde složité analyzovat implementaci očekávaných výstupů z RVP ZV do konkrétních ročníků, tedy dohledat a posoudit, z jakých očekávaných výstupů RVP ZV byly odvozeny konkrétní ročníkové výstupy jednotlivých vyučovacích předmětů. Dále nelze určit, zda se očekávané výstupy vztahují ke druhému stupni jako celku, nebo ke každému ročníku zvlášť.

Dle Tupého (2021) je nejlogičtějším vymezením učebních osnov, tj. distribuce a rozpracování očekávaných výstupů RVP ZV na úrovni ŠVP, do konkrétních ročníků (období) a jako nejvhodnější se jeví zpracování očekávaných výstupů RVP ZV do ročníkových výstupů.

Při vytvoření návrhu nového ŠVP pro TV tedy dojde k rozložení obsahu vzdělávacího předmětu pro 2. stupeň vzdělávání do ročníkových výstupů. Obsah předmětu TV pro 1. stupeň zůstane v původní podobě, tedy v souhrnném rozložení výstupů pro 1. až 3. ročník a pro 4. a 5. ročník. Vzhledem ke skutečnosti, že tato část neprojde žádnou změnou, nebude součástí této práce.

4 METODIKA

4.1 Analýza rámcového vzdělávacího programu

Analýza RVP a znalost jeho obsahu, je naprosto nezbytným předpokladem pro práci na tvorbě ŠVP. Tato analýza byla provedena nastudováním poslední verze RVP z roku 2023.

4.2 Analýza školního vzdělávacího programu Základní školy Javorník

Analýza ŠVP ZŠ Javorník byla provedena nastudováním tohoto dokumentu, zejména jeho části, týkající se vzdělávacího předmětu tělesná výchova. Zároveň byla provedena analýza prostředí školy a vyhodnocení specifických potřeb žáků školy.

4.3 Doporučený postup při tvorbě školního vzdělávacího programu

Při přípravě inovovaného ŠVP byly respektovány doporučené postupy dle dostupných metodických pomůcek a dokumentů. Uvedený souhrn postupů vychází z principů uvedených na webových stránkách Národního pedagogického institutu (NPI) a MŠMT. Skládá se především z těchto kroků:

- Stanovení hlavních cílů a vize školy. Zamyšlení se nad tím, jaký typ vzdělání má být poskytován a jaké jsou potřeby a očekávání žáků dané školy.
- Detailní analýza rámcových vzdělávacích programů poskytnutých ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy. Seznámení se s požadavky na jednotlivé vzdělávací oblasti a předměty.
- Vytvoření pracovní skupiny, složené z pedagogických pracovníků, která bude společně pracovat na vytvoření ŠVP. Zajištění, aby byly zastoupeny různé odborné oblasti a úrovně vzdělávání.
- Analýza potřeb a možností školy. Vyhodnocení obecných specifika žáků, pedagogického sboru, dostupných zdrojů a vybavení školy.
- Určení obsahové a metodické struktury ŠVP na základě stanovených cílů a analýzy rámcových programů. Definice obsahu jednotlivých vzdělávacích oblastí a předmětů, metody výuky a hodnocení žáků.
- Zahrnutí opatření pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami a stejně tak podpůrné prostředky pro talentované a nadané žáky.

Po dokončení ŠVP prochází procesem schválení ze strany školského zřizovatele a dalších příslušných orgánů. Následně je potřeba implementovat výsledné ŠVP do vzdělávací praxe školy

a průběžně vyhodnocovat účinnost ŠVP. V případě potřeby jej pak upravovat a aktualizovat v souladu se změnami v prostředí školy a s měnícími se potřebami žáků.

5 VÝSLEDKY

5.1 Analýza rámcového vzdělávacího programu

Rámcový vzdělávací program (RVP) představuje klíčový dokument v oblasti vzdělávání, který stanovuje základní směry a cíle vzdělávacího procesu v jeho jednotlivých stupních a typech škol. Jeho účelem je poskytnout jasný rámec pro tvorbu školních vzdělávacích programů (ŠVP) všech škol a pomoci zajistit kvalitu a jednotnost vzdělávání napříč celou vzdělávací soustavou. Do vzdělávání v České republice byl zaveden zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)

RVP definuje hlavní cíle vzdělávacího systému, které by měly být dosaženy v průběhu vzdělávacího procesu. Tyto cíle mohou zahrnovat nejen konkrétní dovednosti, ale i rozvoj osobnosti a přípravu žáků na aktivní zapojení ve společnosti.

RVP určuje obsah vzdělávacího procesu, tedy témata, která by měla být pokryta v jednotlivých předmětech a ročnících. Obsah je obvykle strukturován tak, aby postupoval od základních a obecných znalostí k hlubším a specializovanějším tématům.

RVP specifikuje metody, které by měly být využívány ve vzdělávacím procesu. To může zahrnovat různé formy výuky, jako jsou např. frontální výuka, skupinová práce, projektové metody, nebo praktická cvičení.

RVP stanovuje způsoby a kritéria hodnocení žáků. To může zahrnovat jak formální hodnocení (např. zkoušky, testy), tak i neformální hodnocení (např. způsob práce, průběžné hodnocení aktivity ve výuce).

RVP je do jisté míry flexibilním dokumentem, aby umožnil školám a pedagogům přizpůsobit vzdělávací procesy potřebám a specifikám každé školy či třídy. Měl by však být schopen reagovat na změny ve společnosti, technologický pokrok a nové vzdělávací trendy. Z tohoto důvodu by měl pravidelně podléhat revizím a aktualizacím, aby byl aktuální a odpovídal současným potřebám a nárokům společnosti. Tyto revize během posledních let probíhají a to na základě nových pedagogických poznatků a v souvislosti se změnami ve společnosti. V tomto procesu je také důležitá zpětná vazba škol a učitelů.

5.2 Analýza školního vzdělávacího programu pro tělesnou výchovu na

Základní škole Javorník

ŠVP ZŠ Javorník se nazývá *Na konci světa, přesto na začátku* a je jedním ze základních strategických dokumentů školy. Vzhledem k tematickému zaměření práce zaměříme pozornost

pouze na část tohoto ŠVP, týkající se předmětu Tělesná výchova, popř. předmětu Výchova ke zdraví. V charakteristice předmětu je popsáno jeho zaměření na poznání vlastních pohybových možností žáků, poznávání účinku pohybových aktivit na rozvoj jejich tělesné zdatnosti a zároveň duševní a sociální spokojenosti. Je zde také zmíněno zaměření na rozpoznávání pohybového nadání, nebo odhalování zdravotních oslabení. Vzdělávací obsah předmětu je rozdělen do následujících čtyř složek, přičemž ve výuce se obsah uvedených oblastí rozvoje prolíná.

- Činnosti ovlivňující zdraví
- Činnosti ovlivňující úroveň pohybových dovedností
- Činnosti podporující pohybové učení
- Zdravotní tělesná výchova

Týdenní hodinová dotace tělesné výchovy je od prvního do šestého ročníku tříhodinová, přičemž jedna hodina je vždy určena plaveckému výcviku. V sedmém ročníku mají žáci dvě hodiny tělesné výchovy a jednu hodinu volitelné tělesné výchovy, kde mají na výběr mezi plaveckým výcvikem a zdravotní tělesnou výchovou. Osmý ročník má dvě hodiny tělesné výchovy týdně a devátý rovněž dvě hodiny plus navíc hodinu výchovy ke zdraví. Plavecký výcvik je realizován v plaveckém bazénu, který je umístěn v areálu školy, nicméně je samostatným právním subjektem. Škola využívá k realizaci výuky TV sportovní halu, posilovnu a malý gymnastický sál, součástí haly je horolezecká stěna. Všechny tyto prostory jsou rovněž součástí areálu školy. Ve druhé budově školy je k dispozici ještě jedna menší tělocvična. Dále lze využít venkovní multifunkční sportovní hřiště s umělým povrchem a park s malým travnatým hřištěm, tyto prostory jsou majetkem města Javorník.

Mimo rozsah výuky mohou žáci navštěvovat četné zájmové útvary se sportovním zaměřením. Pedagogové školy vedou kroužky fotbalu, florbalu a basketbalu. Místní sportovní organizace nabízejí taneční kroužek, fotbal, basketbal, volejbal a horolezectví. Škola se účastní soutěží, které pořádají okresní školy, popřípadě ASŠK, nebo Středisko volného času DUHA Jeseník. Pro žáky je pravidelně organizován lyžařský výcvik a turistický kurz.

Jako výchovně vzdělávací strategie ŠVP uvádí kompetence k učení, kompetence k řešení problémů, kompetence komunikativní, kompetence sociální a personální, kompetence občanské, kompetence pracovní a kompetence digitální.

Učební osnovy jsou v ŠVP ZŠ Javorník koncipovány formou tabulky, kde v prvním sloupci je uveden očekávaný výstup určený RVP. Ve druhém sloupci je uvedeno učivo, kterým má být konkrétních výstupů žáků docíleno. Třetí sloupec uvádí průřezová témata, která souvisí s konkrétním výstupem a učivem. Čtvrtý sloupec prázdný a je k dispozici pro poznámky, např.

k mezipředmětovým vztahům, metodám výuky, nebo časovému rozvržení jednotlivých témat. Výstupy jsou rozděleny do tří úrovní, konkrétně 1. – 3. ročník, 4. – 5. ročník a nakonec 6. – 9. ročník, jehož součástí je osnova pro Zdravotní tělesnou výchovu.

Celkově lze konstatovat, že sportovní zázemí školy poskytuje kvalitní a perspektivní prostředí pro úspěšnou realizaci tělesné výchovy. Aktuálně platná verze dokumentu ŠVP ZŠ Javorník je dostupná na webových stránkách ZŠ Javorník.

5.2.1 Vyhodnocení specifik školy

Město Javorník se nachází na severním výběžku Olomouckého kraje. Leží na úpatí Rychlebských hor a v jeho okolí se nachází mnoho kulturních památek. Tou nejcharakterističtější pro samotné město je zámek Jánský Vrch, který nepřehlédnutelně ční přímo nad městem, jako jeho dominanta. Počet obyvatel města je v současnosti podle českého statistického úřadu 2 604 a v posledních letech se pravidelně pozvolna snižuje (v roce 2013 o 337 občanů více). ZŠ Javorník navštěvuje v současnosti celkem 314 žáků. Kromě dětí z Javorníku ji navštěvují žáci z okolních obcí. ZŠ Javorník je spádovou školou obcí Travná, Zálesí, Bílá Voda, Uhelná, Vlčice, v těchto obcích se škola nenachází. Druhý stupeň pak doplňují žáci ze ZŠ Bernartice, kde mají školu pouze pro 1. stupeň vzdělávání. Javorník byl do roku 1918 osídlen výhradně obyvateli německé národnosti, teprve po vzniku samostatného Československa se zde začali usazovat skupiny českých obyvatel. Situace se výrazně změnila po 2. světové válce a odsunu německých obyvatel. Ze zhruba 3 000 obyvatel jich ve městě zůstalo pouhých 1 803. V současnosti tvoří velký podíl obyvatel města rodiny s odlišnými kulturními a životními podmínkami, s čímž přímo souvisí složení žáků školy. Mnoho žáků pochází ze sociálně znevýhodněných rodin, to se odráží v charakteristice školy a v jejich potřebách a zaměření v oblasti vzdělávání. Mezi žáky jednotlivých tříd a jejich úrovní vzdělávacích předpokladů jsou velké rozdíly. Spousta žáků školy využívá podporu asistenta pedagoga a samotný pedagog zde má s ohledem na složení žáků poměrně náročné pracovní podmínky. V posledních letech pak přibylo několik žáků z Ukrajiny, která je zasažena válečným konfliktem. V současnosti jich ZŠ Javorník navštěvuje celkem 7.

5.2.2 Analýza prostředí

Materiální zabezpečení školy je na vysoké úrovni. Škola disponuje dvěma budovami. První budova „Klášter“ se nachází v těsné blízkosti hlavní budovy a jsou zde vyučováni žáci 1. a druhých tříd ve čtyřech učebnách. Budova se skládá z přízemí a jednoho patra a jsou zde také prostory

školní družiny a tělocvična. Součástí jsou sociální zařízení, šatny a sborovna pro pedagogické pracovníky.

Hlavní komplex areálu školy pak zahrnuje hlavní budovu s přístavbou s názvem „Pavilon“. Součástí areálu je sportovní hala s horolezeckou stěnou, posilovnou a gymnastickým sálem. K areálu rovněž náleží plavecký bazén s rozměry 13,5 x 6 metrů a hloubkou 110 až 220 centimetrů. Bazén je ve vlastnictví města Javorník, je zde zřízen vchod přímo z budovy školy, uzamykatelnými dveřmi, pro přesun žáků na výuku plaveckého výcviku.

Hlavní budova se skládá z přízemí a jednoho patra a poskytuje celkem 8 učeben, z nichž jedna je určena pro výuku cizích jazyků a jedna pro výuku fyziky a chemie. Stálé učebny zde mají žáci 7.A, 7.B, 8.A, 8.B, 9.A a 9.B. Součástí jsou kanceláře ředitele školy, zástupce ředitele, účetní, administrativní pracovníce a školní psycholog. Nachází se zde velká sborovna pro pedagogické pracovníky a malou místnost zde mají k dispozici také školník a uklízečky. Některé prostory rozlehlé chodby jsou vyčleněny pro pohybové aktivity žáků, v posilovacím koutku jsou žebřiny, hrazda a žíněnka, další část chodby je vybavena stolem na stolní tenis. Součástí chodby je ještě „Obývací“, kde mohou žáci během přestávek odpočívat na různých sedadlech a listovat v časopisech, které jsou součástí vybavy těchto prostor. V nejrozsáhlejší části chodby u vstupu do budovy jsou vybudovány šatny.

Pavilon byl vybudován na přelomu tisíciletí. Díky tomuto rozšíření prostor školy byl vyřešen problém s nedostatkem prostor. Než k přístavbě došlo, musely být některé třídy ZŠ Javorník provozovány v detašovaném pracovišti v sousední obci Uhelná. Pavilon poskytuje celkem 8 stálých učeben pro 3. až 6. ročník, dále počítačovou učebnu, jazykovou učebnu pro 1. stupeň, dvě sborovny pro učitele a jednu pro asistentky. Pavilon má přízemí a dvě patra, v přízemí se na chodbě nachází herna stolního fotbalu a ve druhém patře je na chodbě žákům k dispozici stůl na stolní tenis.

Sportovní hala má svůj vlastní vchod, zároveň je přístupná z areálu školy. Hala disponuje hrací plochou o rozměrech 36,7 x 18,5 metrů, součástí vybavení jsou žebřiny, branky, basketbalové koše, gymnastické kruhy, hrazdy, nebo již zmíněná horolezecká stěna. Součástí haly jsou balkónové ochozy se sedadly pro diváckou kulisu a přístupným sociálním zařízením. K vybavení sportovní haly rovněž patří šatny s vlastním sociálním zařízením a výše uvedená posilovna a gymnastický sál. Součástí je rovněž sborovna se sociálním zařízením pro pedagogické pracovníky.

V areálu školy se nachází poměrně velká travnatá plocha a dlážděné dopravní hřiště. V těsné blízkosti budovy Klášter je venkovní sportoviště s umělým povrchem, patřící městu Javorník, které má škola během vyučovacích hodin vyhrazeno k využití. V blízkém dosahu,

přesněji ve vzdálenosti 200 metrů od sportovní haly se nachází zatravněný park, jehož součástí je minihřiště na fotbal. Parkem vede několik cest, které lze využít k běžeckým disciplínám.

Vybavení školy, pokud se zaměříme na realizaci tělesné výchovy, je přinejmenším dostačující. Pokud lze postrádat nějaké vybavení, pak je to alespoň krátká atletická dráha pro některé běžecké disciplíny a doskočiště pro skok daleký. Z ostatních sportovních disciplín lze realizovat téměř všechny podstatné.

5.2.3 Charakteristika pedagogického sboru

Tělesnou výchovu na ZŠ Javorník vyučují tři aprobovaní učitelé TV a dva učitelé bez aprobace pro TV. Tři z těchto učitelů jsou zainteresováni v místních sportovních klubech a zároveň se podílí na jejich chodu v roli trenérů, nebo funkcionářů. Tři z těchto pěti učitelů vedou zájmové pohybové kroužky mimo rámec svých pracovních povinností. Činnost těchto sportovních klubů a pohybových kroužků je zaměřena především na fotbal a basketbal. Čtyři tito pedagogové mají za sebou sportovní minulost na amatérské úrovni. V současnosti se sportu aktivně věnuje jeden. Tělesnou výchovu vyučují většinou v kombinaci se Zeměpisem, Informatikou, nebo předmětem Člověk a svět práce. V průběhu školního roku probíhají ve čtvrtletních intervalech předmětové komise, kde se vyhodnocují dosažené výsledky, diskutují současné postupy práce a hledají nové možnosti. Každý člen zmíněného pedagogického sboru se na výsledném ŠVP podílel svým názorem a připomínkami a s jeho výslednou podobou souhlasí.

5.2.4 Určení formátu výsledného ŠVP pro TV

Většina současných ŠVP základních škol má podobu tabulky, takovouto podobu má také současný ŠVP ZŠ Javorník. V prvním sloupci tabulky jsou uvedeny výstupy stanovené v RVP. Ve druhém sloupci jsou uvedeny konkrétní aktivity, prostřednictvím kterých budou požadované výstupy dosahovány. Ve třetím sloupci jsou uvedena průřezová témata, kterých se zvolené aktivity dotýkají. Čtvrtý sloupec slouží k zaznamenávání poznámek, např. uvedení mezipředmětových vztahů. Formát této tabulky bude ve výsledném dokumentu zachován, především pro snadnější aplikaci do stávajícího ŠVP.

5.3 Inovovaný školní vzdělávací program pro tělesnou výchovu na Základní škole Javorník

Hlavním výsledkem této práce je ŠVP pro předmět tělesná výchova pro ZŠ Javorník, změna se týká především vzdělávacího obsahu tohoto předmětu. Vytvořený dokument nahrazuje původní verzi, která byla z dlouhodobého hlediska téměř neměnná. Jedinou změnou bylo zapracování digitálních kompetencí v roce 2023. Jako nejzásadnější změny dokumentu lze označit především jeho rozdělení vzdělávacího obsahu předmětu do konkrétních ročníků pro 2. stupeň vzdělávání. Dále zařazení cyklistického kurzu a kurzu vodní turistiky do 6., resp. 9. ročníku a zařazení srovnávacích vstupních a výstupních testů fyzické zdatnosti, rovněž do 6. a 9. ročníků. Výsledné ŠVP tak poskytuje přehledný nástroj pro přípravu TV pro každý ročník zvlášť, což umožňuje lepší orientaci v probíraných tématech a efektivnější dosahování cílů stanovených RVP. Především by pak mělo pedagogickým pracovníkům při realizaci TV usnadnit systematické uspořádání témat tak, aby žákům poskytovalo nové poznatky a informace, následný proces osvojování a zdokonalování dovedností a zpětnou vazbu na základě dosažených výsledků v širokém spektru oblastí v souvislosti s tělesnou výchovou a tělesnou kulturou.

5.3.1 Tělesná výchova 6. ročník vzdělávací obsah předmětu

rozpracované výstupy v předmětu – žák: (očekávané výstupy oboru + dílčí výstupy)	Učivo	průřezová témata	poznámky (mezipředmětové vztahy, možné metody a formy práce, možné evaluační nástroje, přibližné časové rozvržení...)
<u>ČINNOSTI OVLIVŇUJÍCÍ ZDRAVÍ</u>			
<u>TV-9-1-01</u> - aktivně vstupuje do organizace svého pohybového režimu, některé pohybové činnosti zařazuje pravidelně a s konkrétním účelem	Význam pohybu pro zdraví - rekreační a výkonnostní sport, sport dívek a chlapců - vhodné sportovní prostředí - vícedenní výzva pro rozvoj konkrétní fyzické dovednosti	<u>OSV 3</u> - <u>seberegulace</u> a <u>sebeorganizace</u> : organizace vlastního času <u>OSV 4</u> - <u>psychohygienu</u> : dobrá organizace času	

<p><u>TV-9-1-02</u> - usiluje o zlepšení své tělesné zdatnosti; z nabídky zvolí výhodný rozvojový program</p>	<p>Zdravotně orientovaná zdatnost (ZOZ) - rozvoj ZOZ - kondiční programy - manipulace se zatížením</p>		
<p><u>TV-9-1-03</u> - samostatně se připraví před pohybovou činností a ukončí ji ve shodě s hlavní činností – zatěžovanými svaly</p>	<p>Příprava před hlavní pohybovou činností a její ukončení - význam a stavba rozcvičení s ohledem na hlavní pohybovou činnost - průpravná, kompenzační, vyrovnávací, relaxační a jiná zdravotně zaměřená cvičení</p>	<p><u>OSV 1</u> - <u>rozvoj schopnosti poznávání</u>: cvičení smyslového vnímání, pozornosti a soustředění <u>OSV 4</u> - <u>psychohygienu</u>: dovednosti zvládnání stresových situací</p>	
<u>ČINNOSTI OVLIVŇUJÍCÍ ÚROVEŇ POHYBOVÝCH DOVEDNOSTÍ</u>			
<p><u>TV-9-2-01</u> - zvládá v souladu s individuálními předpoklady osvojované pohybové dovednosti a tvořivě je aplikuje ve hře, soutěži, při rekreačních činnostech</p>	<p>Pohybové hry - s různým zaměřením - netradiční pohybové aktivity</p>	<p><u>OSV 5</u> - <u>kreativita</u> <u>OSV 9</u> - <u>kooperace a kompetice</u>: rozvoj individuálních a sociálních dovedností pro kooperaci; rozvoj individuálních a sociálních dovedností pro etické zvládnání situací soutěže, konkurence</p>	
<p><u>TV-9-2-01</u> - zvládá v souladu s individuálními předpoklady osvojované pohybové dovednosti a tvořivě je aplikuje</p>	<p>Gymnastika - <u>přeskok</u>: roznožka, skrčka přes kozu (bednu) - <u>hrazda</u>: vzpor, kotoul vpřed, výmyk, přešvihy, seskok odkmihem,</p>	<p><u>OSV 1</u> - <u>rozvoj schopnosti poznávání</u>: cvičení smyslového vnímání, pozornosti a soustředění</p>	

	<p>- <u>kladina</u>: (převážně dívky)</p> <p>chůze, poskok, obrat, dřep, náskok a seskok</p>		
<p><u>TV-9-2-01</u></p> <p>- zvládá v souladu s individuálními předpoklady osvojované pohybové dovednosti a tvořivě je aplikuje ve hře, soutěži, při rekreačních činnostech</p>	<p>Atletika</p> <p>- nízký start, rychlý běh, štafeta</p> <p>- skok do výšky, případně do dálky</p> <p>- hod míčkem</p>	<p><u>OSV 9</u></p> <p>- rozvoj individuálních a sociálních dovedností pro etické zvládnání situací soutěže, konkurence</p>	
<p><u>TV-9-2-01</u></p> <p>- zvládá v souladu s individuálními předpoklady osvojované pohybové dovednosti a tvořivě je aplikuje ve hře, soutěži, při rekreačních činnostech</p> <p><u>TV-9-2-02</u></p> <p>- posoudí provedení osvojované pohybové činnosti, označí zjevné nedostatky a jejich možné příčiny</p>	<p>Sportovní hry</p> <p>košíková, házená, volejbal, kopaná, florbal, případně další hry:</p> <p>- seznámení – herní činnosti jednotlivce, základní pravidla, hra u zvolených minimálně dvou her:</p> <p>- herní činnosti jednotlivce</p> <p>- herní kombinace</p> <p>- herní systémy</p> <p>- utkání podle pravidel žákovské kategorie</p> <p>Test dosažené úrovně fyzické zdatnosti</p> <p>- silové, rychlostní, obratnostní a vytrvalostní disciplíny s vyhodnocením a zaznamenáním výsledků</p>	<p><u>OSV 2</u></p> <p>- <u>sebepoznání a sebepojetí</u>: já jako zdroj informací o sobě; druhí jako zdroj informací o mně</p> <p><u>OSV 5</u></p> <p>- <u>kreativita</u></p> <p><u>OSV 9</u></p> <p>- <u>kooperace a kompetice</u>: rozvoj individuálních a sociálních dovedností pro kooperaci a pro etické zvládnání situací soutěže, konkurence</p>	

	Netradiční sportovní hry		
<u>TV-9-2-01</u> - zvládá v souladu s individuálními předpoklady osvojované pohybové dovednosti a tvořivě je aplikuje při rekreačních činnostech	Plavání - zdokonalovací plavecká výuka plavecké dovednosti plavecké způsoby (plavecká technika) - zdokonalování prvků sebezáchrany a dopomoci tonoucímu - rozvoj plavecké vytrvalosti		
<u>TV-9-2-01</u> - zvládá v souladu s individuálními předpoklady osvojované pohybové dovednosti a tvořivě je aplikuje při rekreačních činnostech	Orientační běh - práce s mapou, orientace v terénu a ochrana přírody	<u>EV 3</u> - <u>lidské aktivity a problémy životního prostředí</u> : ochrana přírody při masových sportovních akcích	
<u>TV-9-2-01</u> - zvládá v souladu s individuálními předpoklady osvojované pohybové dovednosti a tvořivě je aplikuje při rekreačních činnostech	Cyklistický kurz a pobyt v letní přírodě - jízda na kole, rozvoj tělesné zdatnosti a fyzické kondice - ochrana přírody, orientace v terénu, cykloturistika - pravidla a bezpečnost v dopravním provozu	<u>EV 3</u> - <u>lidské aktivity a problémy životního prostředí</u> : ochrana přírody při masových sportovních akcích	
<u>ČINNOSTI PODPORUJÍCÍ POHYBOVÉ UČENÍ</u>			
<u>TV-9-3-01</u> - užívá osvojované názvosloví na úrovni cvičence, rozhodčího, diváka, čtenáře novin	Komunikace v TV - tělocvičné názvosloví osvojovaných činností - smluvené povely, signály, gesta, značky	<u>OSV 8</u> - <u>komunikace</u> : komunikace v různých situacích	

a časopisů, uživatele internetu			
<p><u>TV-9-3-02</u></p> <p>- naplňuje ve školních podmínkách základní olympijské myšlenky – čestné soupeření, pomoc handicapovaným, respekt k opačnému pohlaví, ochranu přírody při sportu</p>	<p>Historie a současnost sportu</p> <ul style="list-style-type: none"> - olympismus - idea, myšlenky - sledování velké sportovní soutěže, nebo akce, jejich význam pro společnost <p>Zásady jednání a chování v různém prostředí a při různých činnostech</p>	<p><u>OSV 6</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - <u>poznávání lidí</u> <p><u>OSV 7</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - <u>mezilidské vztahy</u> <p><u>OSV 10</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - <u>řešení problémů a rozhodovací dovednosti</u> <p><u>OSV 11</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - <u>hodnoty, postoje a praktická etika</u> 	

5.3.2 Tělesná výchova 7. ročník vzdělávací obsah předmětu

rozpracované výstupy v předmětu – žák: (očekávané výstupy oboru + dílčí výstupy)	učivo	průřezová témata	poznámky (mezipředmětové vztahy, možné metody a formy práce, možné evaluační nástroje, přibližné časové rozvržení...)
<u>ČINNOSTI OVLIVŇUJÍCÍ ZDRAVÍ</u>			
<u>TV-9-1-01</u> - aktivně vstupuje do organizace svého pohybového režimu, některé pohybové činnosti zařazuje pravidelně a s konkrétním účelem	Význam pohybu pro zdraví - rekreační a výkonnostní sport, sport dívek a chlapců - sportovní etika - vhodné sportovní prostředí - vícedenní výzva pro rozvoj konkrétní fyzické dovednosti	<u>OSV 3</u> - <u>seberegulace</u> a <u>sebeorganizace</u> : organizace vlastního času <u>OSV 4</u> - <u>psychohygienu</u> : dobrá organizace času	
<u>TV-9-1-03</u> - samostatně se připraví před pohybovou činností a ukončí ji ve shodě s hlavní činností – zatěžovanými svaly	Příprava před hlavní pohybovou činností a její ukončení - význam a stavba rozcvičení s ohledem na hlavní pohybovou činnost	<u>OSV 3</u> - <u>seberegulace</u> a <u>sebeorganizace</u> : cvičení sebekontroly, sebeovládání – regulace vlastního jednání i prožívání, vůle	
<u>ČINNOSTI OVLIVŇUJÍCÍ ÚROVEŇ POHYBOVÝCH DOVEDNOSTÍ</u>			
<u>TV-9-2-01</u> - zvládá v souladu s individuálními předpoklady osvojované pohybové dovednosti a tvořivě je aplikuje ve hře, soutěži, při rekreačních činnostech	Pohybové hry - s různým zaměřením - netradiční pohybové aktivity	<u>OSV 5</u> - <u>kreativita</u>	
<u>TV-9-2-01</u> - zvládá v souladu s individuálními	Gymnastika - <u>akrobacie</u> :	<u>OSV 1</u> - <u>rozvoj schopnosti poznávání</u> : cvičení	

<p>předpoklady osvojované pohybové dovednosti a tvořivě je aplikuje</p> <p><u>TV-9-2-02</u></p> <p>- posoudí provedení osvojované pohybové činnosti, označí zjevné nedostatky a jejich možné příčiny</p>	<p>stoje na hlavě a rukou, přemet stranou (přemet vpřed), obraty, spojování prvků do sestavy</p> <p>- <u>kladina</u>: (převážně dívky)</p> <p>chůze, poskok, obrat, dřep, náskok a seskok</p> <p>- cvičení s náčiním</p>	<p>smyslového vnímání, pozornosti a soustředění</p>	
<p><u>TV-9-2-02</u></p> <p>- posoudí provedení osvojované pohybové činnosti, označí zjevné nedostatky a jejich možné příčiny</p>	<p>Atletika</p> <p>- nízký start, rychlý běh</p> <p>- skok do výšky, případně do dálky</p> <p>- hod míčkem, případně granátem</p>		
<p><u>TV-9-2-01</u></p> <p>- zvládá v souladu s individuálními předpoklady osvojované pohybové dovednosti a tvořivě je aplikuje ve hře, soutěži, při rekreačních činnostech</p> <p><u>TV-9-2-02</u></p> <p>- posoudí provedení osvojované pohybové činnosti, označí zjevné nedostatky a jejich možné příčiny</p>	<p>Sportovní hry</p> <p>košíková, házená, volejbal, kopaná, florbal, případně další hry:</p> <p>- seznámení – herní činnosti jednotlivce, základní pravidla, hra u zvolených minimálně dvou her:</p> <p>- herní činnosti jednotlivce</p> <p>- herní kombinace</p> <p>- herní systémy</p> <p>- utkání podle pravidel žákovské kategorie</p> <p>Netradiční sportovní hry</p>	<p><u>OSV 2</u></p> <p>- <u>sebepoznání a sebezpojetí</u>: já jako zdroj informací o sobě; druhí jako zdroj informací o mně</p> <p><u>OSV 5</u></p> <p>- <u>kreativita</u></p> <p><u>OSV 9</u></p> <p>- <u>kooperace a kompetice</u>: rozvoj individuálních a sociálních dovedností pro kooperaci a pro etické zvládnání situací soutěže, konkurence</p>	
<p><u>TV-9-2-01</u></p>	<p>Lyžařský kurz a pobyt v zimní přírodě - dle</p>	<p><u>EV 3</u></p> <p>- <u>lidské aktivity a problémy životního</u></p>	

<p>- zvládá v souladu s individuálními předpoklady</p> <p>osvojované pohybové dovednosti a tvořivě je aplikuje při rekreačních činnostech</p>	<p>aktuálních sněhových podmínek</p> <p>výběr ze dvou kurzů:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sjezdové lyžování a snowboarding - běžecké lyžování a turistika 	<p><u>prostředí</u>: ochrana přírody při masových sportovních akcích</p>	
<u>ČINNOSTI PODPORUJÍCÍ POHYBOVÉ UČENÍ</u>			
<p><u>TV-9-3-03</u></p> <p>- dohodne se na spolupráci i jednoduché taktice vedoucí k úspěchu družstva a dodržuje ji</p>	<p>Komunikace v TV</p> <ul style="list-style-type: none"> - vzájemná komunikace a spolupráce při osvojovaných pohybových činnostech a ve hře 	<p><u>OSV 8</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - <u>komunikace</u>: komunikace v různých situacích 	
<u>ZDRAVOTNÍ TĚLESNÁ VÝCHOVA</u>			
<p><u>ZTV-9-1-01</u></p> <p>- uplatňuje odpovídající vytrvalost a cílevědomost při korekci zdravotních oslabení</p> <p><u>ZTV-9-1-03</u></p> <p>- aktivně se vyhýbá činnostem, které jsou kontraindikací zdravotního oslabení</p>	<p>Činnosti a informace podporující korekce zdravotních oslabení</p> <ul style="list-style-type: none"> - základní pojmy osvojovaných činností - prevence a korekce oslabení - denní režim z pohledu zdravotního oslabení - soustředění na cvičení - vědomá kontrola cvičení - nevhodná cvičení a činnosti (kontraindikace zdravotních oslabení) <p>Všestranné rozvíjející pohybové činnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> - pohybové činnosti v návaznosti na obsah TV s přihlédnutím ke 		

	konkrétnímu druhu a stupni oslabení		
ZTV-9-1-02 - zařazuje pravidelně a samostatně do svého pohybového režimu speciální vyrovnávací cvičení související s vlastním oslabením, usiluje o jejich zlepšení	Speciální cvičení - soubor speciálních cvičení vzhledem ke svému zdravotnímu oslabení doporučených ošetřujícím lékařem		

5.3.3 Tělesná výchova 8. ročník vzdělávací obsah předmětu

rozpracované výstupy v předmětu – žák: (očekávané výstupy oboru + dílčí výstupy)	učivo	průřezová témata	poznámky (mezipředmětové vztahy, možné metody a formy práce, možné evaluační nástroje, přibližné časové rozvržení...)
ČINNOSTI OVLIVŇUJÍCÍ ZDRAVÍ			
<p>TV-9-1-03</p> <p>- samostatně se připraví před pohybovou činností a ukončí ji ve shodě s hlavní činností – zatěžovanými svaly</p>	<p>Příprava před hlavní pohybovou činností a její ukončení</p> <p>- význam a stavba rozcvičení s ohledem na hlavní pohybovou činnost</p> <p>- průpravná, kompenzační, vyrovnávací, relaxační a jiná zdravotně zaměřená cvičení</p>	<p>OSV 3</p> <p>- <u>seberegulace a sebeorganizace</u>: cvičení sebekontroly, sebeovládání – regulace vlastního jednání i prožívání, vůle</p> <p>OSV 4</p> <p>- <u>psychohygiena</u>: dovednosti zvládnání stresových situací</p>	
ČINNOSTI OVLIVŇUJÍCÍ ÚROVEŇ POHYBOVÝCH DOVEDNOSTÍ			
<p>TV-9-2-01</p> <p>- zvládá v souladu s individuálními předpoklady osvojené pohybové dovednosti a tvořivě je aplikuje ve hře, soutěži, při rekreačních činnostech</p>	<p>Pohybové hry</p> <p>- s různým zaměřením</p> <p>- netradiční pohybové aktivity</p>	<p>OSV 9</p> <p>- <u>kooperace a kompetice</u>: rozvoj individuálních a sociálních dovedností pro kooperaci; rozvoj individuálních a sociálních dovedností pro etické zvládnání situací soutěže, konkurence</p>	
<p>TV-9-2-01</p> <p>- zvládá v souladu s individuálními předpoklady osvojené pohybové dovednosti a tvořivě je aplikuje</p>	<p>Estetické a kondiční formy cvičení s hudbou a rytmickým doprovodem (převážně dívky)</p> <p>- kondiční formy cvičení s hudbou pro daný věk</p> <p>- tance</p>		

<p><u>TV-9-2-01</u></p> <p>- zvládá v souladu s individuálními předpoklady osvojované pohybové dovednosti a tvořivě je aplikuje</p>	<p>Gymnastika</p> <p>- <u>akrobacie</u>: stoje na hlavě a rukou, přemet stranou (přemet vpřed), obraty, spojování prvků do sestavy</p> <p>- seznámení s dalším gymnastickým nářadím</p> <p>- cvičení s náčiním</p>	<p><u>OSV 1</u></p> <p>- <u>rozvoj schopnosti poznávání</u>: cvičení smyslového vnímání, pozornosti a soustředění</p>	
<p><u>TV-9-2-01</u></p> <p>- zvládá v souladu s individuálními předpoklady osvojované pohybové dovednosti a tvořivě je aplikuje ve hře, soutěži, při rekreačních činnostech</p> <p><u>TV-9-2-02</u></p> <p>- posoudí provedení osvojované pohybové činnosti, označí zjevné nedostatky a jejich možné příčiny</p>	<p>Atletika</p> <p>- nízký start, rychlý běh</p> <p>- vytrvalý běh v terénu</p> <p>- skok do výšky, případně do dálky</p> <p>- hod granátem, případně vrh koulí</p>		
<p><u>TV-9-2-01</u></p> <p>- zvládá v souladu s individuálními předpoklady osvojované pohybové dovednosti a tvořivě je aplikuje ve hře, soutěži, při rekreačních činnostech</p> <p><u>TV-9-2-02</u></p> <p>- posoudí provedení osvojované pohybové činnosti, označí zjevné</p>	<p>Sportovní hry</p> <p>košíková, házená, volejbal, kopaná, florbal, případně další hry:</p> <p>- seznámení – herní činnosti jednotlivce, základní pravidla, hra u zvolených minimálně dvou her:</p> <p>- herní činnosti jednotlivce</p>	<p><u>OSV 2</u></p> <p>- <u>sebepoznání a sebepojetí</u>: já jako zdroj informací o sobě; druhí jako zdroj informací o mně</p> <p><u>OSV 5</u></p> <p>- <u>kreativita</u></p> <p><u>OSV 9</u></p> <p>- <u>kooperace a kompetice</u>: rozvoj individuálních a sociálních dovedností</p>	

nedostatky a jejich možné příčiny	<ul style="list-style-type: none"> - herní kombinace - herní systémy - utkání podle pravidel žákovské kategorie <p>Netradiční sportovní hry</p>	pro kooperaci a pro etické zvládnání situací soutěže, konkurence	
<p><u>TV-9-2-01</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - zvládá v souladu s individuálními předpoklady osvojované nejen pohybové dovednosti a tvořivě je aplikuje 	<p>Turistický kurz a pobyt v přírodě</p> <ul style="list-style-type: none"> - příprava turistické akce - orientace v terénu a ochrana přírody 	<p><u>EV 3</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - <u>lidské aktivity a problémy životního prostředí</u>: ochrana přírody při masových sportovních akcích 	
ČINNOSTI PODPORUJÍCÍ POHYBOVÉ UČENÍ			
<p><u>TV-9-3-04</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - rozlišuje a uplatňuje práva a povinnosti vyplývající z role hráče, rozhodčího, diváka, organizátora <p><u>TV-9-3-06</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - zorganizuje samostatně i v týmu jednoduché turnaje, závody, turistické akce na úrovni školy; spolurozhoduje osvojované hry a soutěže 	<p>Organizace prostoru a pohybových činností</p>		
<p><u>TV-9-3-05</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - sleduje určené prvky pohybové činnosti a výkony, eviduje je a vyhodnotí <p><u>TV-9-3-07</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - zpracuje naměřená data a informace o pohybových aktivitách 	<p>Měření výkonů a posuzování pohybových dovedností</p> <ul style="list-style-type: none"> - měření, evidence, vyhodnocování, prezentace 		

a podílí se na jejich prezentaci			
----------------------------------	--	--	--

5.3.4 Tělesná výchova 9. ročník vzdělávací obsah předmětu

rozpracované výstupy v předmětu – žák: (očekávané výstupy oboru + dílčí výstupy)	učivo	průřezová témata	poznámky (mezipředmětové vztahy, možné metody a formy práce, možné evaluační nástroje, přibližné časové rozvržení...)
ČINNOSTI OVLIVŇUJÍCÍ ZDRAVÍ			
<p>TV-9-1-04</p> <p>- odmítá drogy a jiné škodliviny jako neslučitelné se sportovní etikou a zdravím; upraví pohybovou aktivitu vzhledem k údajům o znečištění ovzduší</p>	<p>Význam pohybu pro zdraví</p> <p>- rekreační a výkonnostní sport, sport dívek a chlapců</p> <p>- sportovní etika – neslučitelnost sportu s drogami a jinými škodlivinami</p> <p>- vhodné sportovní prostředí</p>	<p>OSV 3</p> <p>- <u>seberegulace</u> a <u>sebeorganizace</u>: organizace vlastního času</p> <p>OSV 4</p> <p>- <u>psychohygiena</u>: dobrá organizace času</p>	
<p>TV-9-1-05</p> <p>- uplatňuje vhodné a bezpečné chování i v méně známém prostředí sportovišť, přírody, silničního provozu; předvídá možná nebezpečí úrazu a přizpůsobí jim svou činnost</p>	<p>Hygiena a bezpečnost při pohybových činnostech</p> <p>- v nestandardním prostředí</p> <p>- první pomoc při TV a sportu v různém prostředí a klimatických podmínkách</p> <p>- improvizované ošetření poranění a odsun raněného</p>		
ČINNOSTI OVLIVŇUJÍCÍ ÚROVEŇ POHYBOVÝCH DOVEDNOSTÍ			
<p>TV-9-2-01</p> <p>- zvládá v souladu s individuálními předpoklady osvojované pohybové dovednosti a tvořivě je aplikuje ve hře, soutěži, při rekreačních činnostech</p>	<p>Pohybové hry</p> <p>- s různým zaměřením</p> <p>- netradiční pohybové aktivity</p>	<p>OSV 9</p> <p>- <u>kooperace</u> a <u>kompetice</u>: rozvoj individuálních a sociálních dovedností pro kooperaci; rozvoj individuálních a sociálních dovedností pro etické zvládnání</p>	

		situací soutěže, konkurence	
<p><u>TV-9-2-01</u></p> <p>- zvládá v souladu s individuálními předpoklady osvojované pohybové dovednosti a tvořivě je aplikuje ve hře, soutěži, při rekreačních činnostech</p>	<p>Atletika</p> <p>- nízký start, rychlý běh</p> <p>- vytrvalý běh v terénu</p> <p>- skok do výšky, případně do dálky</p> <p>- hod granátem, případně vrh koulí</p>		
<p><u>TV-9-2-01</u></p> <p>- zvládá v souladu s individuálními předpoklady osvojované pohybové dovednosti a tvořivě je aplikuje ve hře, soutěži, při rekreačních činnostech</p> <p><u>TV-9-2-02</u></p> <p>- posoudí provedení osvojované pohybové činnosti, označí zjevné nedostatky a jejich možné příčiny</p>	<p>Sportovní hry</p> <p>košíková, házená, volejbal, kopaná, florbal, případně další hry:</p> <p>- seznámení – herní činnosti jednotlivce, základní pravidla, hra u zvolených minimálně dvou her:</p> <p>- herní činnosti jednotlivce</p> <p>- herní kombinace</p> <p>- herní systémy</p> <p>- utkání podle pravidel žákovské kategorie</p> <p>Test dosažené úrovně fyzické zdatnosti</p> <p>- silové, rychlostní, obratnostní a vytrvalostní disciplíny s vyhodnocením a zaznamenáním výsledků</p>	<p><u>OSV 2</u></p> <p>- <u>sebepoznání a sebepojetí</u>: já jako zdroj informací o sobě; druhí jako zdroj informací o mně</p> <p><u>OSV 5</u></p> <p>- <u>kreativita</u></p> <p><u>OSV 9</u></p> <p>- <u>kooperace a kompetice</u>: rozvoj individuálních a sociálních dovedností pro kooperaci a pro etické zvládnutí situací soutěže, konkurence</p>	
<p><u>TV-9-2-01</u></p> <p>- zvládá v souladu s individuálními předpoklady</p>	<p>Kurz vodní turistiky a pobyt v přírodě</p>	<p><u>EV 3</u></p> <p>- <u>lidské aktivity a problémy životního prostředí</u>: ochrana</p>	

<p>osvojované nejen pohybové dovednosti a tvořivě je aplikuje</p>	<p>- příprava turistické akce</p> <p>- orientace v terénu a ochrana přírody</p> <p>- plavání, rozvoj fyzických dovedností, záchrana tonoucího,</p>	<p>přírody při masových sportovních akcích</p> <p><u>OSV 10</u></p> <p>- řešení problémů a rozhodovací dovednosti</p>	
<u>ČINNOSTI PODPORUJÍCÍ POHYBOVÉ UČENÍ</u>			
<p><u>TV-9-3-01</u></p> <p>- užívá osvojované názvosloví na úrovni cvičence, rozhodčího, diváka, čtenáře novin a časopisů, uživatele internetu</p>	<p>Komunikace v TV</p> <p>- smluvené povely, signály, gesta, značky</p>	<p><u>OSV 8</u></p> <p>- <u>komunikace</u>: komunikace v různých situacích</p>	
<p><u>TV-9-3-04</u></p> <p>- rozlišuje a uplatňuje práva a povinnosti vyplývající z role hráče, rozhodčího, diváka, organizátora</p> <p><u>TV-9-3-06</u></p> <p>- zorganizuje samostatně i v týmu jednoduché turnaje, závody, turistické akce na úrovni školy; spolurozhoduje osvojované hry a soutěže</p> <p><u>DV</u></p> <p>- spolurozhoduje osvojované hry a soutěže</p>	<p>Pravidla osvojovaných pohybových činností</p> <p>- her, závodů, soutěží</p>		
<p><u>TV-9-3-02</u></p> <p>- naplňuje ve školních podmínkách základní olympijské myšlenky – čestné soupeření, pomoc</p>	<p>Historie a současnost sportu</p> <p>- olympismus</p> <p>- idea, myšlenky</p>	<p><u>OSV 11</u></p> <p>- <u>hodnoty, postoje a praktická etika</u></p> <p><u>VMEGS 1</u></p>	

<p>handicapovaným, respekt k opačnému pohlaví, ochranu přírody při sportu</p>	<p>- sledování a zdokumentování mezinárodní sportovní soutěže, nebo akce (denní tisk, média, internet), jejich význam pro společnost</p> <p>Zásady jednání a chování v různém prostředí a při různých činnostech</p>	<p>- <u>Evropa a svět nás zajímá</u></p> <p>MUV 3</p> <p>- <u>etnický původ</u>: projevy rasové nesnášenlivosti – jejich rozpoznání a důvody vzniku MUV 4</p> <p>- <u>multikulturalita</u></p>	
<p>TV-9-3-06</p> <p>- zorganizuje samostatně i v týmu jednoduché turnaje, závody, turistické akce na úrovni školy; spolurozhoduje osvojované hry a soutěže</p>	<p>Organizace prostoru a pohybových činností</p> <p>. organizační zajištění sportovní akce, nebo soutěže</p>		
<p>TV-9-3-05</p> <p>- sleduje určené prvky pohybové činnosti a výkony, eviduje je a vyhodnotí</p> <p>TV-9-3-07</p> <p>- zpracuje naměřená data a informace o pohybových aktivitách a podílí se na jejich prezentaci</p>	<p>Měření výkonů a posuzování pohybových dovedností</p> <p>- měření, evidence, vyhodnocování, prezentace</p>		

6 ZÁVĚRY

6.1 Analýza rámcového vzdělávacího programu

Nezbytnou součástí přípravy ŠVP je podrobná analýza RVP. RVP je zcela zásadní dokument v oblasti České vzdělávací soustavy. Jeho znalost je proto nezbytným předpokladem při přípravě ŠVP. Analýza RVP byla provedena nastudováním a shrnutím obsahu tohoto dokumentu, konkrétně jeho základní verze z roku 2005, včetně jeho průběžných úprav a změn a revizí, až do roku 2023. V analýze je rovněž zmíněna připravovaná velká revize RVP. Lze tedy konstatovat, že dílčí cíl práce, analýza RVP, byl tedy splněn.

6.2 Analýza školního vzdělávacího programu

Součástí výsledků práce je rovněž analýza současného ŠVP pro ZŠ Javorník, včetně analýzy prostředí a vyhodnocení specifik školy. Na základě této analýzy byly zjištěny nedostatky v podobě nevhodného rozložení obsahu vzdělávacího předmětu a s tím související potřeba změn ve struktuře této části dokumentu. Také tento cíl, tedy analýza ŠVP ZŠ Javorník, byl tedy splněn.

6.3 Návrh inovovaného školního vzdělávacího programu pro tělesnou výchovu na Základní škole Javorník

Výsledný inovovaný ŠVP pro TV na ZŠ Javorník, byl zpracován:

- na základě důkladné analýzy všech závazných a metodických dokumentů, včetně RVP ZV.
- V souladu s původním ŠVP s názvem *Škola „na konci světa“, přesto na začátku...* a s respektováním jeho hlavních charakteristických rysů.
- na základě požadavků a názorů všech pedagogických pracovníků podílejících se na výuce TV na ZŠ Javorník.
- s ohledem k materiálnímu zabezpečení a možnostem školy.
- s ohledem na charakteristiku prostředí a specifické potřeby žáků.
- tak, aby co možná nejlépe naplňoval hlavní cíle a požadavky současné tělesné výchovy, plynoucí z RVP ZV 2023.
- tak, aby usnadnil práci pedagogickým pracovníkům vyučujícím TV na ZŠ Javorník.

Lze tedy konstatovat, že hlavní cíl práce byl splněn. Vytvořený ŠVP bude předán k vyhodnocení vedení školy s předpokladem jeho praktického využití pro následující školní rok, tedy školní rok 2024/2025.

6.4 Závěrečné připomínky

Vzhledem k již mnohokrát zmíněným změnám, výsledný dokument, tedy navržený ŠVP pro TV na ZŠ Javorník, nemusí mít dlouhou platnost. Vzhledem k tomu, že podle nového RVP mohou některé školy začít vyučovat již od školního roku 2024/2025, je však téma přípravy ŠVP velmi aktuální. V obsahu této práce je uveden samotný postup tvorby ŠVP. Práce tak může pedagogickým pracovníkům sloužit jako pomůcka, při přípravě těchto dokumentů.

7 SOUHRN

Obsahem této práce je především zachycení procesu přípravy školního vzdělávacího programu (ŠVP) pro tělesnou výchovu a samotná tvorba tohoto dokumentu. Hlavním cílem je zde vytvoření ŠVP pro Základní školu Javorník (ZŠ Javorník). Uvedená škola realizuje tělesnou výchovu (TV) podle ŠVP v dlouhodobě nezměněné podobě. Analýzou tohoto ŠVP bylo zjištěno, že vzdělávací obsah předmětu je pro 6. až 9. ročník shrnut do jednotného výstupu, což je dle doporučených metodických postupů spíše nevyhovující. Nově vytvořený dokument tak jednotlivé výstupy, stanovené rámcovým vzdělávacím programem (RVP) rozděluje do konkrétních ročníků 2. stupně. ŠVP ZŠ Javorník pro 1. stupeň zůstal v nezměněné podobě, proto není součástí této práce a není zde uveden.

V kapitole přehled poznatků je shrnut historický vývoj tělesné výchovy. Z těchto poznatků je patrné, že tělesná výchova v každé vývojové etapě člověka reagovala na konkrétní potřeby společnosti. V posledních letech naše společnost prochází velkými změnami a všudypřítomná digitalizace se promítá do života každého člověka. Vlivem těchto změn se zhoršuje fyzická zdatnost současných dětí, což dokládají výsledky srovnávacích testů, realizované Českou školní inspekcí v roce 2022. V reakci na tyto změny prochází v současnosti Česká vzdělávací soustava významnými změnami, tou nejzásadnější je příprava zcela nového RVP. Tato práce, opět v přehledu poznatků, shrnuje zmíněné výsledky srovnávacích testů ČŠI a zároveň mapuje průběh uvedených změn vzdělávací soustavy. Jsou zde také vysvětleny pojmy jako rámcový vzdělávací program, nebo školní vzdělávací program.

Metodika obeznámuje s postupem tvorby ŠVP, který mj. zahrnuje analýzu stávajícího rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání a analýzu ŠVP ZŠ Javorník. Hlavním výsledkem práce pak je samotný inovovaný školní vzdělávací program pro realizaci předmětu tělesná výchova na ZŠ Javorník.

8 SUMMARY

The content of this work primarily focuses on capturing the process of preparing the school educational program (SEP) for physical education and the creation of this document itself. The main goal here is to create the SEP for Javorník Elementary School (Javorník ES). The mentioned school has been implementing physical education (PE) according to the SEP in an unchanged form for a long time. By analyzing this SEP, it was found that the educational content of the subject for the 6th to 9th grades is summarized into a single output, which, according to the recommended methodological procedures, is rather inadequate. The newly created document thus divides the individual outputs, set by the framework educational program (FEP), into specific grades of the second level of Elementary School. The SEP for the first level at Javorník ES has remained unchanged, hence it is not part of this work and is not mentioned here.

The chapter on the overview of findings summarizes the historical development of physical education. From these findings, it is evident that physical education in each developmental stage of human beings responded to the specific needs of society. In recent years, our society has been undergoing significant changes, and the ubiquitous digitalization affects the lives of every individual. Due to these changes, the physical fitness of today's children is deteriorating, as evidenced by the results of comparative tests conducted by the Czech School Inspectorate in 2022. In response to these changes, the Czech educational system is currently undergoing significant reforms, the most crucial being the preparation of a completely new FEP. This work, again in the overview of findings, summarizes the aforementioned results of the comparative tests by the Czech School Inspectorate and also maps the course of the mentioned changes in the educational system. Terms such as the framework educational program and the school educational program are also explained here.

The methodology acquaints with the process of creating the SEP, which includes, among other things, an analysis of the existing framework educational program for primary education and an analysis of the SEP of Javorník ES. The main result of this work is the innovated school educational program for implementing the subject of physical education at Javorník ES.

9 REFERENČNÍ SEZNAM

- Boyera, E. L. (1983). *High School: A Report on Secondary Education in America*. Harper & Row.
- Coubertin, P. D. (1931). *Mémoires Olympiques*. Bureau International de Pédagogie Sportive.
- Česká školní inspekce. (2023). *Tělesná zdatnost žáků na základních a středních školách*.
https://csicr.cz/CSICR/media/Prilohy/2023_p%C5%99%C3%ADlohy/Dokumenty/TZ_TeleTel-zdatnost-zaku-na-ZS-a-SS_final.pdf
- Český statistický úřad. (2019). *Výsledky Sčítání lidu, domů a bytů*.
<https://www.czso.cz/documents/11276/107863979/javornik.pdf/c0e6f130-4a67-4368-9c38-3179b0158799?version=1.6>
- Černá, L. (2014). *Didaktika tělesné výchovy*. https://www.pf.ujep.cz/wp-content/uploads/2018/09/Didaktika-TV-1.st_.pdf.
- Dvořáková, H., Engelthalerová, Z. et al. (2017). *Tělesná výchova na 1.stupni základní školy*. Karolinum.
- Evropská komise. (2007). *Bílá kniha o sportu*. <https://op.europa.eu/cs/publication-detail/-/publication/4b75cc21-bca8-4f8e-85a8-9b68c07a65e4/language-cs/format-PDF/source-327173337>
- Evropská komise. (2013). *Tělesná výchova a sport ve školách v Evropě*.
<https://op.europa.eu/cs/publication-detail/-/publication/1235c563-def0-401b-9e44-45f68834d0de>.
- Fryč, J., Matušková, Z., Katzová, P., Kovář, K., Beran, J., Valachová, I., Seifert, L., Běťáková, M., Hrdlička, F. et al. (2020) *Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2030+*.
<https://www.edu.cz/wp-content/uploads/2021/01/Strategie-2030.pdf>
- Grexa, J. & Stachová, M. (2011). *Dějiny sportu*. Masarykova univerzita.
- Hamáčková, B. (2018). *Porovnání výuky tělesné výchovy na českých a zahraničních školách v Praze* [Diplomová práce]. Univerzita Karlova.
- Hodaň, B. (2006). *Sociokulturní kinantropologie I*. Masarykova univerzita.
- Hrabinec, J. et al. (2017). *Tělesná výchova na 2.stupni základní školy*. Karolinum.
- Kašpar, A. (2018). *Sokol v proměnách času* [Bakalářská práce]. Univerzita Karlova.
- Kolář, P. & Červenková, R. (2018). *Labirint pohybu*. Vyšehrad.
- Kössl, J., Štumbauer, J., & Waic, M. (2008). *Vybrané kapitoly z dějin tělesné kultury*. Univerzita Karlova.
- Kozáková, Z. (1994). *Sokolské slety: 1882-1948*. Orbis.
- Kozlík, J. et al. (1974). *Tělesná výchova pro vychovatele I.*. Státní pedagogické nakladatelství.
- Mazal, F. (2007). *Hry a hraní pohledem ŠVP*. Hanex.

- Macho, M. (1996). *Fotbal, vášeň 20. Století*. Brána.
- Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. (2001) *Bílá kniha*. Tauris
- Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy a Národní pedagogický institut České republiky. (n.d.). *Revize rámcových vzdělávacích programů*. <https://velke-revize-zv.rvp.cz/>
- Národní pedagogický institut České republiky. (2024). *Koncepce revize vzdělávací oblasti Člověk a zdraví*. <https://velke-revize-zv.rvp.cz/files/koncepce-cz.pdf>
- Národní pedagogický institut České republiky. (2024). *Závazná část RVP, Člověk, zdraví a bezpečí*. <https://prohlednout.rvp.cz/zakladni-vzdelavani/vzdelavaci-oblasti/czb>
- Riordan, J., & Krüger, A. (1999). *The International Politics of Sport in the 20th Century*. E&FN Spon.
- Rürup, M. (2007). *Innovationswege im deutschen Bildungssystem*. GWV Fachverlage GmbH.
- Sekot, A. (2006). *Sociologie sportu*. Masarykova univerzita.
- Tupý, J. (2021). *Analýza školních vzdělávacích programů pro základní vzdělávání*. https://www.npi.cz/images/revize/NPI_Analyza_SVP_2022.pdf
- Tyrš, M. (1871). *Náš úkol, směr a cíl*. Sokol, 1
- Vlček, P. (2009). *Komparace současného pojetí tělesné výchovy v českém a německém školství Praze* [Rigorózní práce]. Masarykova univerzita.
- Vlček, P. & Janík T. (2010). *Školské reformy a tvorba kurikula tělesné výchovy v České republice, Spolkové republice Německo a Spojených státech amerických*. Paido.
- Výzkumný ústav pedagogický v Praze. (2005). *Manuál pro tvorbu školních vzdělávacích programů v základním vzdělávání*. <http://www.rvp.cz/soubor/manual.pdf>
- Waldauf, J. (2010). *Sokol: malé dějiny velké myšlenky*. Atelier IM
- Základní škola Javorník. (2023). *Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání Škola „na konci světa“, přesto na začátku...* https://www.zsjavornik.cz/upload/files/%C5%A0VP_Z%C5%A0_JAVORN%C3%8DK_2023_09_01.pdf
- Zákon č. 561/2004 Sb., zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). (2004) <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561>